

Smernice urada EASO o pogojih za sprejem: operativni standardi in kazalniki

September 2016

Smernice urada EASO o pogojih za sprejem: operativni standardi in kazalniki

September 2016

**Europe Direct je služba za pomoč pri iskanju odgovorov
na vprašanja v zvezi z Evropsko unijo.**

Brezplačna telefonska številka (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Informacije so brezplačne, kakor tudi večina klicev (nekateri operaterji, telefonske govornice ali hoteli lahko klic zaračunajo).

Veliko dodatnih informacij o Evropski uniji je na voljo na internetu (<http://europa.eu>).

Print ISBN 978-92-9494-383-5 doi:10.2847/604210 BZ-04-17-336-SL-C

PDF ISBN 978-92-9494-390-3 doi:10.2847/3457 BZ-04-17-336-SL-N

© Evropski azilni podporni urad, 2017

Niti EASO niti osebe, ki delujejo v njegovem imenu, niso odgovorne za uporabo podatkov iz te publikacije.

Kazalo

Seznam kratic	5
Uvod	7
Ozadje	7
Struktura in oblika smernic	9
Pravni okvir	9
Kako brati smernice	11
Terminologija	12
1. Nastanitev	13
1.1 Kraj	13
1.2 Dodelitev	15
1.3 Infrastruktura	16
1.4 Varnost	19
1.5 Skupni prostori	20
1.6 Sanitarno-higienski pogoji	21
1.7 Vzdrževanje	23
1.8 Komunikacijska oprema in storitve	23
2. Hrana	25
3. Oblačila in drugi neprehranski izdelki	27
4. Dodatek za dnevne izdatke	31
5. Zdravstveno varstvo	33
6. Obveščanje in svetovanje	35
7. Prepoznavanje in ocena posebnih potreb ter odzivanje nanje	39
8. Usposabljanje osebja	43
Priloga: Zbirna razpredelnica	45

Seznam kratic

AMIF	Sklad EU za azil, migracije in vključevanje
APD	Direktiva 2013/32/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o skupnih postopkih za priznanje ali odvzem mednarodne zaščite (prenovitev)
CEAS	Skupni evropski azilni sistem
DPS	Direktiva 2013/33/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o standardih za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito (prenovitev)
Dublinska uredba III	Uredba (EU) št. 604/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vloži državljan tretje države ali oseba brez državljanstva (prenovitev)
EASO	Evropski azilni podporni urad
FRA	Agencija Evropske unije za temeljne pravice
Listina EU	Listina Evropske unije o temeljnih pravicah
NVO	Nevladna organizacija
UNHCR	Urad Visokega komisariata Združenih narodov za begunce

Uvod

Ozadje

Prenovljena Direktiva 2013/33/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o standardih za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito (v nadaljevanju: DPS) določa, da:

„[bi bilo treba] določiti standarde za sprejem prosilcev, ki bi zadoščali, da se [prosilcem za mednarodno zaščito] zagotovi dostojen življenjski standard in primerljivi življenjski pogoji v vseh državah članicah“⁽¹⁾.

Direktiva omogoča precej manevrskega prostora za določitev, kaj pomeni dostojen življenjski standard in kako naj se ga doseže. Poleg tega se nacionalni sistemi za sprejem zelo razlikujejo v strukturi in modalitetah za zagotavljanje pogojev za sprejem. Standardi za pogoje za sprejem se zato po državah članicah EU še naprej razlikujejo, kar povzroča razlike pri obravnavi prosilcev za mednarodno zaščito.

V Evropski agendi o migracijah⁽²⁾ je bila nedavno dodatno poudarjena pomembnost jasnega sistema za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito kot dela zanesljive skupne evropske azilne politike. V agendi je izrecno omenjeno, da so potrebne nadaljnje smernice za izboljšanje standardov za pogoje za sprejem v državah članicah EU.

Na podlagi tega so bile pripravljene te smernice. Priprava tega dokumenta sledi uveljavljeni metodologiji matrike kakovosti, ki jo je uvedel Evropski azilni podporni urad (EASO). Osnutek dokumenta je pripravila delovna skupina strokovnjakov držav članic EU ter predstavnikov drugih pomembnih zainteresiranih strani na področju sprejema in temeljnih pravic, vključno z Evropsko komisijo, Agencijo Evropske unije za temeljne pravice (FRA) in Urdom Visokega komisariata Združenih narodov za begunce (UNHCR). Poleg tega je bilo pred končanjem smernic opravljeno posvetovanje s člani posvetovalnega foruma urada EASO. Izvedeno je bilo tudi posvetovanje z mrežo sprejemnih organov urada EASO, nato pa je njegov upravni odbor smernice uradno sprejel.

Navesti je treba še, da so predstavljeni operativni standardi in kazalniki izrecno omenjeni v predlogu Evropske komisije za prenovitev direktive o pogojih sprejema DPS (COM(2016) 465 final) z dne 13. julija 2016.

Namen in področje uporabe smernic

Splošni cilj teh smernic je pomoč državam članicam pri izvajanju ključnih določb DPS, pri čemer morajo zagotavljati primeren življenjski standard za vse prosilce za mednarodno zaščito, vključno s tistimi, ki imajo posebne potrebe glede sprejema.

Dokument je bil zasnovan tako, da izpolnjuje **več namenov**:

- na ravni politike se uporablja kot orodje za podpiranje reforme ali razvoja in okvir za določanje/nadaljnji razvoj standardov za sprejem;
- na operativni ravni ga lahko sprejemni organi/izvajalci uporabljajo za podporo pri načrtovanju/upravljanju objektov za sprejem ali usposabljanju osebja.

Poleg tega se lahko smernice uporabljajo kot **podlaga za razvoj okvirov za spremljanje**, namenjenih proučevanju kakovosti nacionalnih sistemov za sprejem.

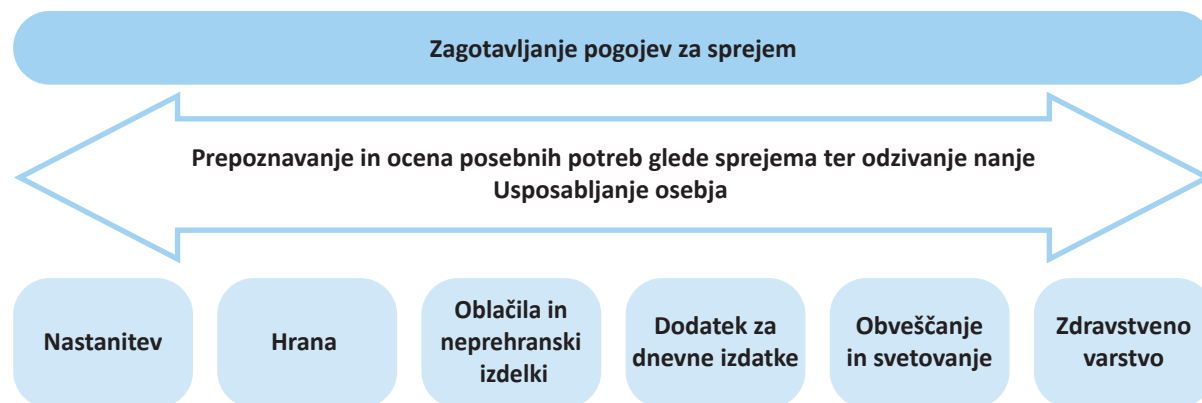
Namen smernic ni, da bi predpisale metodo za zagotavljanje pogojev za sprejem. Če ni navedeno drugače, torej standardi in kazalniki v tem dokumentu veljajo za zagotavljanje materialnih pogojev za sprejem, ne glede na to, ali so ti zagotovljeni v naravi, kot finančna pomoč ali v obliki kuponov. Ta pristop je skladen s členom 2(g) DPS, v katerem so navedene različne modalitete zagotavljanja materialnih pogojev za sprejem. To na primer pomeni, da morajo države članice prosilcu zagotoviti oblačila v skladu s standardi v teh smernicah ali pa ustrezno finančno pomoč, s katero bo lahko pokril izdatke za oblačila, kot določajo standardi v tem dokumentu.

⁽¹⁾ Prenovljena Direktiva 2013/33/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o standardih za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito (v nadaljevanju: DPS), dostopna na naslovu: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0033&from=SL>, uvodna izjava 11.

⁽²⁾ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Evropska agenda o migracijah, COM(2015) 240, 13. maj 2015.

Čeprav je v tem dokumentu poudarek na odprtih objektih za sprejem, se v skladu z uvodno izjavo 8 DPS smernice uporabljajo „na vseh stopnjah in za vse vrste postopkov v zvezi s prošnjami za mednarodno zaščito, na vseh lokacijah in v objektih, ki sprejemajo prosilce in dokler lahko slednji ostanejo na ozemlju držav članic kot prosilci“⁽³⁾.

Tematsko področje uporabe smernic vključuje nekatere ključne določbe DPS, ki so del nacionalnih sistemov za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito, kot je prikazano na sliki 1 spodaj. Dokument se izrecno osredotoča na zagotavljanje pogojev za sprejem v naravi, prepoznavanje in oceno posebnih potreb glede sprejema ter odzivanje nanje in izvajanje usposabljanja za osebe, ki dela v nacionalnih sistemih za sprejem. Vsi standardi v teh oddelkih so pomembni za zagotavljanje pogojev za sprejem v skladu z DPS.

Slika 1: Prikaz ključnih vidikov, ki jih zajemajo smernice

V smernicah so v različne oddelke vključeni kazalniki, da bi preverili, ali so bili sprejeti ustrezni ukrepi za izpolnjevanje posebnih potreb v nacionalnem sistemu za sprejem. Potrebe prosilcev s posebnimi potrebami glede sprejema, kot so otroci brez spremstva, pa v smernicah niso podrobno obravnavane.

Te smernice naj veljajo za prvi korak v prizadevanju, da bi olajšali izvajanje nekaterih določb DPS. Nekateri vidiki s področja uporabe DPS, kot so omejitve in ukinitve materialnih pogojev za sprejem, pridržanje, dostop do šolanja in izobraževanja za mladoletnike, dostop do zaposlovanja in poklicnega usposabljanja za odrasle ter pritožbeni postopki, v tem dokumentu niso obravnavani. Poleg tega vanj niso zajeti vidiki, povezani z vključevanjem upravičencev do mednarodne zaščite ali pripravo vračanja oseb, katerih prošnja za mednarodno zaščito je bila zavrnjena.

Najpomembnejše je, da so bile smernice pripravljene za redno delovanje sistema za sprejem. Izredni primeri, kot je uporaba določb člena 18(9) DPS o nastanitvi v nujnih primerih, ne spadajo na področje uporabe teh smernic. Tem vidikom bi bile lahko namenjene dodatne smernice in/ali instrumenti, razviti v prihodnosti.

Končno odgovornost za izvajanje navedenih standardov imajo organi držav članic; večina standardov v teh smernicah spada v pristojnost nacionalnih organov za sprejem. V praksi pa so v zagotavljanje materialnih in nematerialnih pogojev za sprejem pogosto vključeni drugi akterji, na primer druge državne, regionalne ali lokalne službe in medvladne ali nevladne organizacije.

Standardi v tem dokumentu izražajo zdajšnjo prakso v državah članicah EU. Ta dokument zato ni namenjen oblikovanju modela za popoln sistem za sprejem, ampak zbiranju dogovorjenih standardov, kazalnikov in dobrih praks, ki jih je mogoče uporabljati in doseči v vseh državah članicah EU.

Poudariti je treba, da lahko v smislu člena 4 DPS države članice na področju pogojev za sprejem za prosilce uvedejo ali obdržijo določbe, ugodnejše od tistih, ki so vključene v te smernice. Ta dokument nikakor ni mišljen kot vabilo k zniževanju veljavnih standardov, ampak kot spodbuda, da se dosežejo vsaj tu razvita merila.

⁽³⁾ Uvodna izjava 8 DPS.

Struktura in oblika smernic

Dokument se začne s kratkim oddelkom, naslovljenim „Kako brati smernice“, v katerem so pojasnjeni uporabljeni pojmi.

Nadalje je dokument razdeljen na osem oddelkov, v katerih se obravnavajo naslednje teme:

1. nastanitev,
2. hrana,
3. oblačila in drugi neprehranski izdelki,
4. dodatek za dnevne izdatke,
5. zdravstveno varstvo,
6. obveščanje in svetovanje,
7. prepoznavanje in ocena posebnih potreb ter odzivanje nanje,
8. usposabljanje osebja.

Vsak oddelek vključuje posebne skupne standarde, ki veljajo za nacionalne sisteme za sprejem v vseh državah članicah EU. Vsak standard je povezan z ustreznimi kazalniki, s katerimi je mogoče lažje ugotoviti, ali je bil dosežen. Nadaljnja pojasnila o posameznem kazalniku so po potrebi navedena v dodatnih opombah.

Poleg tega je v prilogi razpredelnica s povzetkom vseh standardov in kazalnikov iz tega dokumenta. To razpredelnico je treba uporabljati skupaj z glavno vsebino dokumenta, v katerem so na voljo nadaljnja pojasnila (dodatne opombe, dobre prakse) za pomoč pri razumevanju smernic.

Pravni okvir

Glavna pravna podlaga smernic je DPS v povezavi z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina EU). Pri uporabi smernic si morajo države članice prizadevati za zagotovitev celovitega upoštevanja načel največje koristi otroka in enotnosti družine v skladu s Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah iz leta 1989 oziroma Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin⁽⁴⁾.

Poleg tega so za standarde in kazalnike v tem dokumentu poglobljena naslednja načela, ki jih je treba upoštevati pri zagotavljanju pogojev za sprejem v nacionalnih sistemih.

- **Preglednost in odgovornost.** Zagotavljanje pogojev za sprejem mora temeljiti na preglednih in pravičnih pravilih ter postopkih odločanja. Brez poseganja v pomen vključevanja dodatnih akterjev za izvajanje posebnih nalog v nacionalnih sistemih za sprejem (npr. nevladne organizacije, zasebni sektor itd.) je za doseganje najvišjih ravni preglednosti in odgovornosti na splošno odgovoren ustrezni organ za sprejem.
- **Sodelovanje.** V skladu s členom 18(8) DPS se organi za sprejem spodbujajo, naj olajšajo sodelovanje in vključevanje vseh prosilcev, tudi otrok, v upravljanje materialnih in nematerialnih vidikov pogojev za sprejem. Sodelovanje lahko poteka na primer v obliki svetovalnih odborov ali svetov, ki prispevajo k posebnim vidikom, povezanim z bivanjem v nastavitvenih objektih, kot sta sestava obrokov in koledar dejavnosti.
- **Nediskriminacija.** Vsem prosilcem za mednarodno zaščito se brez diskriminacije zagotovi enak dostop do pogojev za sprejem.
- **Upoštevanje posebnih potreb.** Upoštevati je treba posebne potrebe glede sprejema. Opredelitev posebnih potreb ni omejena na kategorije prosilcev s seznama, ki ni izčrpen, v členu 21 DPS („kot so mladoletniki, mladoletniki brez spremstva, invalidi, starejši ljudje, nosečnice, starši samohranilci z mladoletnimi otroki, žrtve trgovine z ljudmi, osebe s hudimi boleznimi, osebe z motnjami v duševnem zdravju in osebe, ki so bile mučene, posiljene ali so bile podvržene drugim hudim oblikam psihološkega, fizičnega ali spolnega nasilja, kot so žrtve pohabljanja ženskih spolnih organov“), ampak vključuje vse prosilce, ki imajo posebne potrebe glede sprejema. V zvezi s tem je treba upoštevati zlasti dejavnike spola, spolne identitete in spolne usmerjenosti.

⁽⁴⁾ Uvodna izjava 9 DPS.

Kako brati smernice

Primer: proučevanje kraja nastanitve		POJASNILO
STANDARD	<i>Zagotoviti učinkovit geografski dostop do ustreznih storitev, kot so javne službe, šola, zdravstveno varstvo, socialna in pravna pomoč, trgovina za vsakodnevne potrebe, pralnica in prostočasne dejavnosti.</i>	Standard zajema splošno dogovorjeno prakso, skladnost pa je treba zagotoviti v vseh nacionalnih sistemih za sprejem.
Kazalnik	<i>Razdalja med objektom in ustreznimi storitvami je razumna in jo je mogoče prehoditi, razpoložljiva infrastruktura pa je varna za hojo.</i>	Kazalnik je orodje za merjenje skladnosti s standardom, in sicer tako, da se prouči, ali je razdalja med nastanitvijo in ustreznimi javnimi službami mogoče šteti za „razumno“ in jo je mogoče prehoditi ter ali je na voljo potrebna infrastruktura. Kazalnike, navedene pri vsakem standardu, je treba razumeti kot kumulativne, brez hierarhije med njimi.
Nadomestni kazalniki	<p>Kazalnik 1.2(a): Ustrezne storitve so dostopne v nastanitvenem objektu. ALI</p> <p>Kazalnik 1.2(b): Razdalja med objektom in ustreznimi storitvami je razumna in jo je mogoče prehoditi, razpoložljiva infrastruktura pa je varna za hojo. ALI</p> <p>Kazalnik 1.2(c): Dostop do ustreznih storitev je mogoč z javnim prevozom, čas vožnje pa je razumen. ALI</p> <p>Kazalnik 1.2(d): Dostop do ustreznih storitev je mogoč z organiziranim prevozom, ki ga zagotovi država članica.</p>	Nadomestni kazalniki se uporabljajo v primerih, ko je mogoče za merjenje skladnosti s standardom uporabiti različne možnosti.
Dodatne opombe	Ta kazalnik je treba razviti ob upoštevanju največje posamezne razdalje glede na nacionalni okvir in okolje, na primer, ali je na voljo pešpot, ali je okolica hribovita itd.; največja razdalja je na primer 3 km do javnih služb na splošno ter 2 km do objektov zdravstvenega varstva in šole.	Dodatna opomba navaja, kakšna je lahko razdalja, ki se šteje za „razumno in jo je mogoče prehoditi“. Glede na različne nacionalne okvire se lahko uporaba dodatnih opomb med državami članicami EU razlikuje.
Dobra praksa	Dobra praksa pri določanju kraja nastanitve: <ul style="list-style-type: none"> za dobro prakso velja omejitev vožnje z javnim prevozom na največ 1,5 ure ali 1 uro za dostop do zdravstvenega varstva ali trgovine za vsakodnevne potrebe. 	V dokumentu so naposled navedeni primeri dobre prakse, povezani s posameznimi oddelki. Pojem „dobra praksa“ ne izhaja iz uradnega vrednotenja, ampak temelji na zdajšnji praksi nekaterih držav članic. Čeprav navedene dobre prakse v tem koraku ne pomenijo skupno dogovorjenega standarda, se države članice kljub temu spodbujajo, naj proučijo možnost, da bi jih vključile v svoje nacionalne sisteme.

Terminologija

Člen 2(g) DPS uvaja pojma „finančna pomoč“ in „dodatek za dnevne izdatke“ kot sredstva za zagotavljanje pogojev za sprejem. Določba opredeljuje uporabo finančne pomoči za hrano, nastanitev in oblačila (če te niso zagotovljene v naravi ali s kuponi), dodatek za dnevne izdatke pa ni jasno opredeljen. Za namene teh smernic, kot je izpostavljeno v spodnji razpredelnici, pojem „dodatek za dnevne izdatke“ pomeni vsak dodatek, ki ga prejmejo prosilci za mednarodno zaščito, vključno z dodatki za posebne namene, ki ne vključujejo nastanitve, hrane in oblačil ali drugih neprehranskih izdelkov, če ti niso zagotovljeni v naravi, ter denarne dodatke za nedoločen namen (t. i. žepnina, s katero prosilci prosto razpolagajo).

Vrsta potreb glede sprejema	Omemba v DPS	Sredstva za zagotavljanje pogojev za sprejem
Hrana, nastanitev, oblačila	Člen 2(g)	Finančna pomoč
		V naravi
		Kuponi
Druge nujne potrebe (npr. higienski izdelki, šolske potrebščine, invalidski voziček itd.)	Niso izrecno omenjene v DPS.	Dodatek za dnevne izdatke
		V naravi
		Kuponi
Izdelki po lastni izbiri	Člen 2(g)	Dodatek za dnevne izdatke

1. Nastanitev

Uvodne opombe

Ta oddelek je sestavljen iz pododdelkov, ki zajemajo naslednje vidike nastanitve:

- kraj,
- dodelitev,
- infrastruktura nastanitvenih objektov,
- varnost nastanitvenih objektov,
- skupni prostori v nastanitvenih objektih,
- sanitarno-higienski pogoji,
- vzdrževanje,
- komunikacijska oprema in storitve.

Vsak pododdelek zajema poglobljene vidike nastanitvenih objektov, ki se medsebojno dopolnjujejo.

Države članice same izbirajo med različnimi vrstami nastanitve za prosilce, pri čemer morajo upoštevati njihove posebne potrebe glede sprejema. Različne ureditve segajo od nastanitvenih centrov do drugačnih nastanitve, vključno z zasebnimi hišami, stanovanji, hoteli ali drugimi prostori, ki so prilagojeni za bivanje prosilcev za mednarodno zaščito. Poleg tega DPS državam članicam omogoča, da izberejo, ali bodo nastanitev zagotovile v naravi ali kot finančno pomoč⁽⁵⁾. Če je nastanitev zagotovljena v naravi, mora ustrezati standardom v tem oddelku, če pa se države članice odločijo, da bodo prosilcem dale finančno pomoč za kritje stroškov nastanitve, mora ta pomoč prosilcem omogočati, da si priskrbijo nastanitev, ki ustreza standardom v tem oddelku.

Države članice v praksi uporabljajo različne vrste nastanitve, odvisno od faze azilnega postopka, vključno z na primer tranzitnimi centri, centri za prvi sprejem ali posebnimi objekti za prosilce v dublinskem postopku. Funkcionalnost prostorov se seveda lahko razlikuje glede na predvideno trajanje bivanja prosilcev v njih. Zato je veljavnost nekaterih standardov in kazalnikov v tem oddelku lahko odvisna od izbrane vrste namestitve in njenega namena (npr. dolgoročno ali kratkoročno bivanje prosilcev). Če standard velja le za posamezno vrsto nastanitve, je to navedeno.

Pravna podlaga za nastanitev

- Člen 2(c) DPS: opredelitev pojma „družinski člani“
- Člen 2(g) DPS: opredelitev pojma „materialni pogoji za sprejem“
- Člen 12 DPS: družine
- Člen 17 DPS: splošna pravila o materialnih pogojih za sprejem in zdravstvenem varstvu
- Člen 18(1) DPS: modalitete materialnih pogojev za sprejem
- Člen 21 DPS: ranljive osebe (splošne določbe)
- Člen 23(3) in (5) DPS: mladoletniki
- Člen 24(2) DPS: mladoletniki brez spremstva

1.1 Kraj

Uvodne opombe

Standardi in kazalniki v tem oddelku se nanašajo na kraj objekta glede na okolico. Kraj nastanitve lahko močno vpliva na druge vidike sistema za sprejem, vključno z dostopnostjo ustreznih storitev (npr. zdravstvene storitve, pravna pomoč ali storitve, povezane z različnimi stopnjami azilnega postopka). Standardi in kazalniki v tem oddelku so zato tesno povezani s tistimi v naslednjih oddelkih. To pomeni, da je treba pri izbiri kraja nastanitve v celoti upoštevati še druge vidike pogojev za sprejem, obravnavane v drugih oddelkih tega dokumenta.

Ob tem velja, da bi bile opredelitve nekaterih kazalnikov v tem oddelku (npr. kaj pomenijo „razdalja, ki je razumna in jo je mogoče prehoditi“, „primerno trajanje vožnje“ ali „rednost organiziranega prevoza“) odvisne od vrste storitve, do

⁽⁵⁾ Člen 2(g) DPS.

katere se dostopa, in od tega, kako pogosto prosilci potrebujejo dostop do storitve. Za otroke na primer, ki potrebujejo dostop do šole, mora biti dostop omogočen vsak dan, pot do šole pa kratka. Ob tem bi lahko bilo trajanje potovanja, s katerim se prosilcu olajša udeležba na osebnem razgovoru, daljše, zlasti če prevoz zagotovi odgovorni organ.

Na splošno velja, da morajo biti nastanitveni objekti na območjih, ki so namenjena stanovanjski rabi.

Standardi in kazalniki

STANDARD 1: Zagotoviti učinkovit geografski dostop do ustreznih storitev, kot so javne službe, šola, zdravstveno varstvo, socialna in pravna pomoč, trgovina za vsakodnevne potrebe, pralnica in prostočasne dejavnosti

Kazalnik 1.1: Za prosilce s posebnimi potrebami so vzpostavljene posebne ureditve.

- **Dodatna opomba:** *Od prosilcev z močno zmanjšano gibljivostjo na primer ni mogoče pričakovati, da bodo do zadevnih storitev prišli peš. V takih primerih je treba poskrbeti za drugačno ureditev.*

Nadomestni kazalniki za zagotavljanje geografske dostopnosti:

Kazalnik 1.2(a): Ustrezne storitve so dostopne v nastanitvenem objektu. **ALI**

Kazalnik 1.2(b): Razdalja med objektom in ustreznimi storitvami je razumna in jo je mogoče prehoditi, razpoložljiva infrastruktura pa je varna za hojo. **ALI**

- **Dodatna opomba:** *Ta kazalnik je treba razviti ob upoštevanju največje posamezne razdalje glede na nacionalni okvir in okolje, na primer, ali je na voljo pešpot, ali je okolica hribovita itd.; največja razdalja je na primer 3 km do javnih služb na splošno ter 2 km do objektov zdravstvenega varstva in šole.*

Kazalnik 1.2(c): Dostop do ustreznih storitev je mogoč z javnim prevozom, čas vožnje pa je razumen. **ALI**

- **Dodatna opomba:** *Razumnost trajanja potovanja se prouči glede na vrsto storitve, do katere se dostopa, in glede na to, kako pogosto prosilec potrebuje dostop do storitve (npr. čas, ki ga otrok potrebuje za pot do šole z javnim prevozom, in čas, ki ga prosilec potrebuje za pot na osebni razgovor). Poleg tega je treba upoštevati rednost javnega prevoza, ki prosilcu s povratno vožnjo omogoča učinkovit dostop do storitve. Dostopnost z javnim prevozom pomeni povrnitev prevoznih stroškov ali brezplačni prevoz, če je prevoz potreben, in sicer vsaj za naslednje storitve: zdravstveno varstvo in dostop do zdravil, azilni postopek in pravno pomoč ter izobraževanje otrok, vpisanih v šolo.*

Kazalnik 1.2(d): Dostop do ustreznih storitev je mogoč z organiziranim prevozom, ki ga zagotovi država članica.

- **Dodatna opomba:** *Zagotavljanje prevoza je treba razjasniti, tako da se opredeli rednost prevoza, ki ga zagotavlja država članica.*

Dobra praksa pri določanju kraja nastanitve

Za dobro prakso velja:

- določitev kraja nastanitve za dolgoročno nastanitev prosilcev, da bi omogočili stike med njimi in lokalnimi prebivalci ter s tem preprečili osamitev in dolgoročno tudi olajšali vključevanje;
- omejitev vožnje z javnim prevozom na največ 1,5 ure ali 1 uro za dostop do zdravstvenega varstva ali trgovine za vsakodnevne potrebe;
- vključitev lokalnih prebivalcev v opredelitev kraja nastanitve.

1.2 Dodelitev

Uvodne opombe

Brez poseganja v obstoj nacionalnih sistemov za razporejanje, ki urejajo enakomerno porazdelitev prosilcev po ozemlju držav članic, je treba standarde in kazalnike v tem oddelku razumeti in izvajati povsem v skladu z načelom enotnosti družine ter ob upoštevanju morebitnih posebnih potreb prosilcev za mednarodno zaščito.

Pomembno je, da je skladnost s temi načeli ključna ob vstopu v sistem za sprejem in pri ponovni dodelitvi nastanitve ali premestitvi prosilcev v drug nastanitveni objekt. V skladu s členom 18(6) DPS se prosilce v drug nastanitveni objekt premesti le, kadar je potrebno.

Standardi in kazalniki

STANDARD 2: Zagotoviti spoštovanje načela enotnosti družine

Kazalnik 2.1: Družinski člani (v skladu z opredelitvijo v drugem členu DPS) so nameščeni skupaj.

- **Dodatna opomba:** Družinski člani prostovoljno soglašajo s skupno nastanitvijo. Upoštevati je treba vprašanja varnosti, ki omogočajo izjeme.

Kazalnik 2.2: Družine z otroki so nameščene skupaj, če je to v največji koristi otroka.

- **Dodatna opomba:** Posebno pozornost je treba nameniti položaju poročenih otrok.

Kazalnik 2.3: Enotnost družine je treba spoštovati tudi v primeru članov širše družine, če je to mogoče in primerno.

- **Dodatna opomba:** Glede na nacionalne ureditve in soglasje prosilcev so lahko skupaj nameščeni tudi člani širše družine (vključno s sorodniki, ki ne spadajo v opredelitev iz člena 2(c) DPS).

Kazalnik 2.4: V vsako spalnico se nastani največ ena družina.

- **Dodatna opomba:** Države članice morajo spoštovati standarde zasebnosti in v vsako spalnico namestiti največ eno družino. Opredelitev pojma družina je odvisna od prakse v zadevni državi članici.

STANDARD 3: Zagotoviti, da se pri (ponovni) dodelitvi posamezne nastanitve prosilcu upoštevajo posebne potrebe

Kazalnik 3.1: Posamezna nastanitev se prosilcem dodeli na podlagi ocene njihovih posebnih potreb glede sprejema.

- **Dodatna opomba:** Zlasti otrokom se nastanitev dodeli na podlagi proučitve njihove največje koristi.

Kazalnik 3.2: Če se ugotovi, da ima prosilec posebne potrebe glede sprejema, se ga lahko premesti.

- **Dodatna opomba:** Ponovna dodelitev druge nastanitve prosilcu je lahko potrebna zlasti zaradi vprašanj varnosti, npr. v primerih žrtev trgovine z ljudmi, spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola, mučenja ali drugih hudih oblik psihičnega in fizičnega nasilja (prim. standard 11 in kazalnik 35.3: posebne potrebe, ki se pokažejo v poznejši fazi, so ustrezno prepoznane in ocenjene).

Dobra praksa pri (ponovni) dodelitvi nastanitve prosilcu

Za dobro prakso velja, če se pri premestitvi družin s šoloobveznimi otroki upoštevajo počitnice na koncu šolskega leta.

STANDARD 4: Zagotoviti, da se nastanitev prosilcu dodeli ob upoštevanju posebnih in nepristranskih razlogov, ki so povezani z njegovim osebnim položajem

Kazalnik 4.1: Vzpostavljen je mehanizem za preverjanje morebitnih posebnih in nepristranskih razlogov za dodelitev posamezne nastanitve.

- **Dodatna opomba:** Osebni položaj prosilca iz zgornjega standarda se nanaša zlasti na kulturno, jezikovno in versko ozadje prosilca, njegov spol (npr. transspolne osebe) ter posamezna vprašanja, povezana na primer z zaposlitvijo, poklicnim usposabljanjem ali obstoječimi družinskimi povezavami.

1.3 Infrastruktura

Uvodne opombe

Za standarde in kazalnike v tem oddelku veljajo naslednje opredelitve pojmov:

- „spalnica (soba)“: ločena soba s štirimi stenami, vrati, ki jih je mogoče zapreti, oknom, ki ga je mogoče odpreti, in stropom. V nastanitvenih centrih ali skupnih nastanitvenih objektih morajo biti spalnice take sobe, ki se lahko zaklenejo;
- „družinski člani“ so opredeljeni v skladu s členom 2(c) DPS.

Zlasti standardi v tem oddelku so le minimalni.

Standardi in kazalniki

STANDARD 5: V spalnici v skupnem nastanitvenem objektu zagotoviti dovolj prostora

Kazalnik 5.1: Prosilci imajo najmanj 4 m² prostora na osebo.

- **Dodatna opomba:** Ta kazalnik je mogoče dodatno razjasniti glede na to, ali so v sobi nastanjeni prosilci, ki niso v sorodu, ali družinski člani. Upošteva se lahko tudi starost, npr. pri nastanitvi za družine z dojenčki in majhnimi otroki. Sklicevati se je mogoče na nacionalno zakonodajo, ki opredeljuje najmanjši bivalni prostor na osebo, če je ta določen.

Kazalnik 5.2: Najmanjša višina sobe z najmanj 4 m² prostora na osebo je 2,10 m.

Kazalnik 5.3: V spalnici je dovolj prostora za posteljo in omaro za vsakega prosilca.

- **Dodatna opomba:** Odvisno od posamezne ureditve bi bila lahko del nujnega pohištva tudi miza in stol, ki ju je treba upoštevati, razen če sta zagotovljena v skupnih prostorih.

STANDARD 6: Zagotoviti spoštovanje zasebnosti prosilcev v skupnih nastanitvenih objektih

Kazalnik 6.1: V eni spalnici je nastanjenih največ šest samskih prosilcev.

- **Dodatna opomba:** Največje število oseb, nastanjenih v vsaki spalnici, se lahko določi tudi glede na čas, preživet v nastanitvenem objektu, in razpoložljivost dodatnega prostora poleg spalnice (skupni prostor, druge zasebne sobe). Če ta kazalnik v praksi ni izvedljiv, je treba najti drug način za zagotavljanje zasebnosti.

Kazalnik 6.2: Za samske prosilce in prosilke so na voljo ločene spalnice, do katerih prosilci nasprotnega spola nimajo dostopa.

- **Dodatna opomba:** Brez poseganja v varnostna vprašanja objekta za sprejem se lahko prosilcem nasprotnega spola dostop prepreči z nastanitvijo v ločenem objektu in/ali ključavnico. Omare morajo imeti ključavnice, zlasti če so v objektu nastanjeni prosilci s posebnimi potrebami, npr. prosilke, ki jim lahko preti nasilje na podlagi spola.

Kazalnik 6.3: Prosilcem je po potrebi na voljo soba (v objektu ali zunaj njega), ki zagotavlja zasebnost za sestanke z osebami, ki jim nudijo pravno pomoč, socialnimi delavci ali drugimi ustreznimi akterji.

Kazalnik 6.4: Za prosilce s posebnimi potrebami so vzpostavljene posebne ureditve.

- **Dodatna opomba:** Mladoletnikom brez spremstva je treba na primer zagotoviti ločene spalnice, da niso nameščeni v isti sobi kot odrasli prosilci.

Dobra praksa na področju zasebnosti prosilcev

Za dobro prakso velja, če je širina prehoda med posteljami najmanj 90 cm, da imajo prosilci več zasebnosti.

STANDARD 7: Zagotoviti, da je nastanitveni objekt ustrezno opremljen

Kazalnik 7.1: Pohištvo v vsaki spalnici vključuje najmanj:

7.1.1: eno ločeno posteljo na osebo **IN**

7.1.2: eno omaro na osebo ali družino, dovolj veliko za shranjevanje osebnih predmetov (npr. za oblačila, zdravila ali dokumente).

Kazalnik 7.2: Brez poseganja v varnostna vprašanja objekta za sprejem mora vsaka omara v spalnicah, ki si jih delijo prosilci, ki niso družinski člani, imeti ključavnico.

- **Dodatna opomba:** Omare morajo imeti ključavnice, zlasti če so v objektu nastanjeni prosilci s posebnimi potrebami, npr. prosilke, ki jim lahko preti nasilje na podlagi spola.

Kazalnik 7.3: Med pohištvom v skupnem/dnevnem prostoru je ustrezno število miz in stolov.

Kazalnik 7.4: V objektih, kjer se od prosilcev pričakuje, da si kuhajo sami, so v kuhinji na voljo in dostopni:

7.4.1: ustrezen prostor v hladilniku na osebo **IN**

- **Dodatna opomba:** Ustrezen prostor v hladilniku se lahko dodatno razjasni, tako da se opredeli, koliko litrov ali polic ima na voljo vsaka oseba ali družina.

7.4.2: ustrezen prostor na policah na osebo ali družino **IN**

7.4.3: minimalni dostop do štedilnika na osebo ali družino **IN**

7.4.4: minimalno število posod, skodelic, kuhinjskih pripomočkov in pribora na osebo.

Kazalnik 7.5: Za prosilce s posebnimi potrebami so na voljo posebne ureditve.

- **Dodatna opomba:** Dojenčkom je treba na primer zagotoviti otroško posteljico, previjalno mizo in ustrezen stol, osebam z omejeno gibljivostjo je treba zagotoviti prilagojeno pohištvo, družinam s šoloobveznimi otroki pa mizico in stol, kjer lahko otroci delajo domače naloge.

STANDARD 8: V nastanitvenem objektu zagotoviti zadostno, primerno in delujočo sanitarno infrastrukturo

Kazalnik 8.1: Vsi prosilci morajo imeti dostop do prhe/kadi, umivalnika s toplo in hladno vodo ter delujočega stranišča.

Kazalnik 8.2: Na deset prosilcev je stalno dostopno najmanj eno delujoče stranišče, ki ga je mogoče zakleniti.

Kazalnik 8.3: Na dvanajst prosilcev je najmanj osem ur na dan dostopna najmanj ena delujoča prha ali kopalna kad s toplo in hladno vodo.

- **Dodatna opomba:** Število prosilcev na prho je mogoče prilagoditi, če je prha dostopna dlje časa.

Kazalnik 8.4: Na deset prosilcev je stalno dostopen najmanj en delujoč umivalnik s toplo in hladno vodo.

Kazalnik 8.5: Če je v kopalnici več prh, so te vizualno ločene med sabo.

Kazalnik 8.6: Razen v majhnih nastanitvenih objektih so na voljo ločena stranišča, umivalniki in prhe za oba spola, ki se vidno in razumljivo označijo.

- **Dodatna opomba:** Izjeme so lahko stanovanja, garsonjere in drugi nastanitveni objekti za manj kot dvanajst oseb.

Kazalnik 8.7: Pri skupni nastanitvi prosilcev, ki niso družinski člani, je urejen varen dostop do sanitarij, vedno pa se spoštuje tudi intimnost prosilcev.

Kazalnik 8.8: Prostori so urejeni tako, da oblačila in brisače ostanejo suhe, ko so prosilci pod prho.

Kazalnik 8.9: Za prosilce s posebnimi potrebami so vzpostavljene posebne ureditve.

- **Dodatna opomba:** Za otroke, mlajše od dveh let, je na primer urejen vsakodnevni dostop do otroške kadi.

Dobra praksa na področju sanitarne infrastrukture

Za dobro prakso velja:

- stranišče je v isti stavbi kot spalnica in skupni prostori ter ni zunaj;
- vsako prho je mogoče zakleniti, dostop do nje pa ni časovno omejen;
- spoštujejo se vprašanja spola in varnost žensk, tako da so na primer sanitarije v bližini ali na varni razdalji, z dobro osvetljeno dostopno potjo.

STANDARD 9: Zagotoviti, da je nastanitveni objekt v skladu z nacionalnimi in lokalnimi predpisi

Kazalnik 9.1: Nastanitveni objekt je zgrajen v skladu z veljavnimi lokalnimi in nacionalnimi predpisi.

Kazalnik 9.2: Nastanitveni objekt se vzdržuje in upravlja v skladu z ustreznimi lokalnimi in nacionalnimi predpisi, ob upoštevanju vseh morebitnih nevarnosti.

- **Dodatna opomba:** Primeri za vrednotenje doseženega napredka pri izpolnjevanju standarda v nastanitvenem centru: načrt za evakuacijo nastanitvenega centra je vedno izobešen na vidnem mestu, na evakuacijskih poteh ni ovir in gasilni aparati so dostopni.

Kazalnik 9.3: V spalnice in skupne/dnevne prostore nastanitvenega objekta pride dovolj naravne svetlobe in svežega zraka, na voljo pa so tudi zavese in/ali rolete za zatemnitev prostora po potrebi.

Kazalnik 9.4: V vseh prostorih nastanitvenega objekta deluje sistem za ustrezno uravnavanje temperature.

- **Dodatna opomba:** Ustrezni temperaturni razpon se določi glede na podnebne razmere v kraju nastanitve in splošne standarde, ki se uporabljajo za državljane.

Kazalnik 9.5: Spalnice in skupni prostori so zaščiteni pred čezmernim okoljskim hrupom.

- **Dodatna opomba:** Okoljski hrup povzročajo na primer stroji, letala, vlaki itd.

STANDARD 10: Zagotoviti, da sta notranja in zunanja infrastruktura objektov, namenjenih za nastanitev prosilcev z zmanjšano gibljivostjo, prilagojeni njihovim potrebam

Kazalnik 10.1: Za nastanitveni objekt velja, da:

10.1(a): je v pritličju **ALI**

10.1(b): ima dvigalo, prilagojeno za uporabo za osebe z zmanjšano gibljivostjo, **ALI**

10.1(c): nima več kot največjega določenega števila stopnic glede na stopnjo zmanjšane gibljivosti.

Kazalnik 10.2: Zunanji dostopi, npr. poti ali dovozi, so po trdni in ravni površini.

Kazalnik 10.3: Vhod je zasnovan tako, da omogoča dostop prosilcev z zmanjšano gibljivostjo.

Kazalnik 10.4: Vrata in prehodi v nastanitvenem objektu so dovolj široki za uporabnike invalidskih vozičkov.

Kazalnik 10.5: V sobah in prostorih, ki jih uporabljajo prosilci z zmanjšano mobilnostjo, so oprijemala za podporo.

Kazalnik 10.6: Na voljo je prilagojena sanitarna infrastruktura, vključno z na primer prhami brez kadi za invalide, oprijemali, umivalniki in stranišči na primerni višini za uporabnike invalidskih vozičkov ter površinami kopalnic in stranišč, primernimi za invalidske vozičke.

1.4 Varnost

Uvodne opombe

Ustrezno varnost nastanitvenega objekta, njegovega pohištva in opreme je treba zagotoviti v skladu z veljavno nacionalno zakonodajo in predpisi ter splošnim ciljem, da bi vzpostavili varno bivalno okolje tako za prosilce za mednarodno zaščito kot za osebje, ki dela v nastanitvenih objektih.

Standardi in kazalniki

STANDARD 11: Zagotoviti ustrezne varnostne ukrepe

Kazalnik 11.1: Redno se izvaja ocena tveganja, pri kateri se upoštevajo zunanji in notranji dejavniki.

- **Dodatna opomba:** Pri oceni tveganja je treba upoštevati naslednje dejavnike: varnostna vprašanja, na katera opozorijo prosilci, stanje in kraj nastanitvenega objekta, odnos lokalnih prebivalcev, število ljudi, ki bodo nastanjeni v objektu, državljansko strukturo prebivalcev nastanitvenega objekta, spol in družinski status prosilcev, nastanjene prosilce s posebnimi potrebami in pretekle dogodke.

Kazalnik 11.2: Na podlagi rezultatov ocene tveganja se sprejmejo ustrezni varnostni ukrepi.

- **Dodatna opomba:** *Ti ukrepi bi lahko vključevali na primer postavitev ograje okoli nastanitvenega objekta za lažji nadzor nad dostopom, stalno prisotnost člana osebja, ustrezno razsvetljavo zunanjih območij objekta in sistem za videonadzor, omejitev javnega dostopa, če je to potrebno zaradi varnosti prosilcev, ter vključitev vidikov varnosti v hišni red.*

Kazalnik 11.3: Varnostna vprašanja (npr. kraja, nasilje, grožnje, sovražnost zunanje skupnosti) je mogoče varno prijaviti odgovornemu osebju.

- **Dodatna opomba:** *Prosilce je treba seznaniti s postopkom prijave incidentov na področju varnosti.*

Kazalnik 11.4: Številke za klic v sili so izobešene na vidnem mestu, na voljo je tudi telefon.

Kazalnik 11.5: Varnostni ukrepi zajemajo tudi odkrivanje in preprečevanje spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola.

Kazalnik 11.6: Za prosilce s posebnimi potrebami so na voljo posebne ureditve.

- **Dodatna opomba:** *Sprejeti je treba posebne ukrepe za zagotavljanje varnosti vseh prosilcev, zlasti tistih s posebnimi potrebami, povezanimi z njihovo starostjo, družinskim statusom, spolom, spolno identiteto ali spolno usmerjenostjo in telesnimi ali duševnimi težavami. Zagotoviti je treba tudi posebne varnostne ureditve za žrtve trgovine z ljudmi, spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola, mučenja ali drugih oblik psihičnega in fizičnega nasilja. Ti ukrepi lahko na primer vključujejo možnost, da se prosilci z drugačno spolno usmeritvijo nastanijo ločeno od drugih prosilcev istega spola, ali premestitev prosilca, za katerega obstaja tveganje, da bo postal žrtev nasilja na podlagi spola ali je to že postal (prim. standard 3: (ponovna) dodelitev nastanitve prosilcu zaradi njegovih posebnih potreb), ali vzpostavitev zaščitenega prostora brez nevarnosti, kjer se lahko otroci igrajo. V objektih, kjer so nastanjeni mladoletniki brez spremstva, je treba uvesti posebne preprečevalne ukrepe, da bi preprečili njihovo izginotje.*

Dobra praksa na področju varnostnih ukrepov

Za dobro prakso v nastanitvenih centrih velja:

- razpoložljivost prostorov, kjer lahko posamezne skupine zasebno izrazijo zaskrbljenost v zvezi z varnostjo, da bi spodbudili prijavljanje nasilja;
- uporaba sistema za dokumentiranje ali evidentiranje dogodkov na področju varnosti.

1.5 Skupni prostori

Uvodne opombe

V okviru teh smernic pojem „skupni prostori“ pomeni prostor, kjer prosilci jedo in preživljajo prosti čas. Velikost, ureditev in funkcionalnost skupnega prostora so odvisne od vrste objekta, v katerem so prosilci nastanjeni. „Skupni prostori“ so lahko torej ena soba ali več sob, ki so na razpolago prosilcem.

V večjih nastanitvenih objektih lahko „skupni prostori“ pomenijo več sob, od katerih se vsaka uporablja za več namenov, in sicer za prehranjevanje, prostočasne dejavnosti ali druge skupne dejavnosti (npr. jezikovne tečaje ali informativna srečanja). Manjši nastanitveni objekti imajo morda le eno večnamensko sobo, ki se lahko v skladu s potrebami in časom uporablja kot jedilnica, dnevna soba ali prostor za prostočasne dejavnosti. Če je mogoče zagotoviti ustrezno zasebnost, se lahko skupni prostor ali njegovi deli v manjših nastanitvenih objektih uporabljajo tudi za sestanke prosilcev s socialnimi delavci ali pravnimi svetovalci.

Poudariti je treba, da pojem „prostočasne dejavnosti“ pomeni dejavnosti otrok in odraslih. Možnost prosilcev, da sodelujejo pri prostočasnih dejavnostih, je namreč pomembno povezana z njihovim duševnim zdravjem. Prostor za prostočasne dejavnosti in možnost prosilcev, da sodelujejo pri skupnih dejavnostih (npr. pri jezikovnih tečajih, skupinskih informativnih srečanjih ali športnih dejavnostih), imata pomemben namen, saj dnevi prosilcev tako

postanejo bolj strukturirani, s čimer se zmanjša napetost, ki jo povzroči preveč prostega časa brez dejavnosti. To je zlasti pomembno v začetnih fazah azilnega postopka, ko prosilci morda (še) nimajo dostopa do trga dela ali uradnega usposabljanja.

Standardi in kazalniki

STANDARD 12: Zagotoviti, da imajo prosilci dovolj prostora za prehranjevanje

Kazalnik 12.1: Vsi prosilci imajo možnost jesti v namenskem prostoru.

- **Dodatna opomba:** *Prosilci lahko jedo v kantini (v večjem objektu) ali v sobi z mizo in ustreznim številom stolov. Prostor za prehranjevanje ima lahko tudi druge funkcije, vendar mora biti ob določenih urah na voljo za prehranjevanje.*

STANDARD 13: Zagotoviti, da imajo prosilci dovolj prostora za prostočasne in skupinske dejavnosti

Kazalnik 13.1: V nastanitvenem objektu ali bližnjem javnem prostoru je območje, primerno za prostočasne dejavnosti.

- **Dodatna opomba:** *Pri urejanju prostorov za prostočasne dejavnosti v skupnih nastanitvenih objektih je treba upoštevati spol, starost ter kulturne in verske potrebe prosilcev. Če je mogoče, se določijo različni prostori ali ure za uporabo prostorov, namenjenih prostočasnim dejavnostim.*

Kazalnik 13.2: Če skupinske dejavnosti organizira država članica, je na voljo dovolj primerne prostora, na primer v ločeni sobi.

- **Dodatna opomba:** *Pojem „skupinska dejavnost“ pomeni na primer jezikovne tečaje, skupinska informativna srečanja, športne dejavnosti itd.*

Kazalnik 13.3: Če so v objektu nastanjeni otroci, jim je v njem ali bližnjem javnem prostoru na voljo varna soba/prostor, kjer se lahko igrajo in sodelujejo pri dejavnostih na prostem.

Dobra praksa na področju skupnih prostorov

Za dobro prakso velja, če je mogoča nadzorovana prisotnost otrok v njim prijaznih prostorih, medtem ko starši sodelujejo pri skupinskih dejavnostih.

1.6 Sanitarno-higienski pogoji

Uvodne opombe

Pojem „sanitarno-higienski pogoji“ pomeni postopek čiščenja in odstranjevanja odpadkov, da v prostorih ni umazanije, okužb, bolezni itd. V skladu s tem pojem „čist“ označuje odsotnost škodljivcev, zajedavcev, bacilov in drugih nevarnosti. Higienski standardi, opisani v tem oddelku, veljajo za ves nastanitveni objekt, tudi za zasebne in skupne prostore v objektu in zunaj njega (če so). Glede na nacionalni okvir so za pripravo in spremljanje teh standardov morda odgovorni drugi ustrezni organi (npr. sanitarni nadzorni organi).

V večjih objektih „zasebni prostori“ pomenijo le spalnico, vse druge sobe pa spadajo med skupne prostore. Za različne vrste skupnih prostorov, kot so kuhinja, sanitarije in druge sobe, vključno s pisarnami ali sobami za dejavnosti, veljajo različni higienski standardi. V manjših nastanitvenih objektih pa se tudi kuhinja, kopalnica in druge sobe štejejo za zasebne prostore.

Čeprav so za ohranjanje ustreznih higienskih standardov na splošno odgovorni ustrezni organi držav članic, lahko pri tem sodelujejo tudi prosilci. V praksi so običajno odgovorni za čiščenje zasebnih prostorov. Poleg tega lahko

prostovoljno čistijo tudi druge prostore, če je to v skladu z nacionalno zakonodajo ali predpisi. V nekaterih primerih lahko prosilci prejmejo plačilo za čiščenje v okviru manjših del, dodeljenih pri skupni nastanitvi. V takih primerih mora čiščenje nadzirati odgovorni organ ali izbrani čistilni servis.

V hišni red je treba zapisati podroben opis odgovornosti v zvezi s čistočo nastanitvenega objekta.

Standardi in kazalniki

STANDARD 14: Zagotoviti, da se v zasebnih in skupnih prostorih vzdržuje čistoča

Kazalnik 14.1: V nastanitvenem objektu se upošteva urnik čiščenja.

- **Dodatna opomba:** Za vsak prostor je določeno, kako pogosto in v skladu s katerim standardom ga je treba očistiti.

Kazalnik 14.2: Čistoča zasebnih in skupnih prostorov nastanitvenega objekta se redno preverja.

- **Dodatna opomba:** Pri preverjanju se spoštujejo potrebe prosilcev po zasebnosti.

Kazalnik 14.3: Čistoča se preveri, ko se osebe preselijo v drugo sobo ali drug nastanitveni objekt.

Kazalnik 14.4: Če so za čiščenje odgovorni prosilci, imajo dostop do potrebnih čistilnih izdelkov in pripomočkov ter zaščitne opreme, kot so rokavice in maske.

Dobra praksa pri zagotavljanju čistoče zasebnih in skupnih prostorov

Za dobro prakso v nastanitvenih centrih velja uvedba urnika čiščenja, ki je zapisan na jasen in čitljiv način ter je dostopen prosilcem.

STANDARD 15: Zagotoviti, da se v kuhinji in sanitarijah vzdržuje čistoča

Kazalnik 15.1: Čistoča prostorov je v skladu z lokalnimi in nacionalnimi predpisi in standardi.

- **Dodatna opomba:** Ti predpisi bi lahko na primer zajemali redne ukrepe za reševanje težav z glodavci in škodljivci.

Kazalnik 15.2: Prostori se čistijo najmanj vsakodnevno (v nastanitvenih centrih) ali tako pogosto, kot je potrebno.

Kazalnik 15.3: Redno se opravlja globinsko čiščenje prostorov.

- **Dodatna opomba:** V nastanitvenih centrih se globinsko čiščenje opravi najmanj štirikrat na leto. Standardi za čistočo kuhinj, ki jih uporabljajo prosilci, se razlikujejo od tistih za profesionalno kuhanje.

STANDARD 16: Zagotoviti, da imajo prosilci možnost pranja perila ali da je poskrbljeno za redno pranje

Kazalnik 16.1: Če so posteljno perilo in brisače zagotovljene v naravi ter je za pranje poskrbljeno v nastanitvenem objektu, jih je treba redno prati.

- **Dodatna opomba:** Posteljno perilo je treba oprati najmanj enkrat na dva tedna, brisače pa enkrat na teden.

Nadomestni kazalniki:

Kazalnik 16.2(a): Prosilci morajo imeti možnost, da najmanj enkrat na teden operejo perilo. **ALI**

- **Dodatna opomba:** Ta kazalnik se lahko razjasni v nacionalnem okviru, tako da se navedeta število pralnih strojev in ustrezna možnost sušenja perila na določeno število oseb.

Kazalnik 16.2(b): Na voljo je pralnica, kjer lahko operejo perilo namesto prosilcev.

- **Dodatna opomba:** Pralnica mora biti ustrezno dostopna, na primer najmanj pet dni na teden (vključno z vikendom).

1.7 Vzdrževanje

Uvodne opombe

V tem oddelku pojem „vzdrževanje“ pomeni sklop dejavnosti, ki so potrebne in se izvajajo, da bi nastanitveni objekt čim bolj in čim dlje ohranili v prvotnem stanju.

Čeprav so za vzdrževanje objekta za sprejem na splošno odgovorni ustrezni organi držav članic, lahko pri tem prostovoljno sodelujejo tudi prosilci, če to dopušča nacionalna zakonodaja. V nekaterih primerih lahko prosilci prejmejo plačilo za vzdrževanje v okviru manjših del, dodeljenih pri skupni nastanitvi. V takih primerih mora postopek nadzirati odgovorni organ ali izbrano podjetje, ki je odgovorno za vzdrževalna dela.

Standardi in kazalniki

STANDARD 17: Z rednim vzdrževanjem zagotoviti varnost in pravilno delovanje nastanitvenih objektov

Kazalnik 17.1: Dobro delovanje nastanitvenega objekta ter njegovega pohištva in opreme se redno preverja.

- **Dodatna opomba:** Preverjanje je treba opraviti najmanj enkrat letno. Pri tem je lahko v pomoč kontrolni seznam.

Kazalnik 17.2: Prosilci imajo možnost, da prijavijo potrebno vzdrževanje in popravila.

Kazalnik 17.3: Popravila in menjave, ki so potrebni v nastanitvenem objektu, so opravljeni takoj in so ustrezne kakovosti.

- **Dodatna opomba:** Brez poseganja v dejstvo, da je za vzdrževanje nastanitvenega objekta na splošno odgovoren organ za sprejem, lahko nekatere vzdrževalne naloge v okviru manjših del opravijo prosilci, če se za to prostovoljno prijavijo in prejmejo plačilo. V vsakem primeru splošni nadzor izvaja odgovorni organ.

1.8 Komunikacijska oprema in storitve

Uvodne opombe

Za prosilce za mednarodno zaščito je komunikacija zelo pomembna v celotnem postopku sprejema. Pojem „komunikacija“ vključuje tako komunikacijo v zvezi s postopkovnim statusom prosilcev kot zasebno komunikacijo, na primer z družinskimi člani. Poudariti je treba, da lahko ustrezen dostop do komuniciranja prispeva k duševnemu zdravju prosilcev, saj lahko pomaga preprečiti tesnobo zaradi pomanjkanja stikov z družinskimi člani in prijatelji, ki so ostali v državi izvora ali so na poti, ter zaradi pomanjkljivega dostopa do komuniciranja z organizacijami, ki zagotavljajo pravno pomoč ali druge ustrezne storitve. V vsakem primeru morajo imeti prosilci možnost, da so po potrebi o odločitvi obveščeni po pošti.

Pravna podlaga za komunikacijsko opremo in storitve

- Člen 18(2)(b) DPS: modalitete materialnih pogojev za sprejem

Standardi in kazalniki

STANDARD 18: Zagotoviti, da imajo prosilci ustrezen dostop do telefona za klice v zvezi s postopkovnimi, pravnimi, zdravstvenimi in izobraževalnimi vprašanji

Kazalnik 18.1: Dostop do telefona je mogoč najmanj za klice v zvezi s postopkovnimi, pravnimi, zdravstvenimi ali izobraževalnimi vprašanji.

Kazalnik 18.2: Prosilci imajo vsakodnevno dostop do najmanj enega telefona na nastanitveno enoto.

- **Dodatna opomba:** Število telefonov, nameščenih v objektu, je odvisno od števila prosilcev, ki prebivajo v njem.

Kazalnik 18.3: Prosilci lahko klice sprejemajo v zasebnem okolju, tako da drugi prosilci ne slišijo pogovora.

STANDARD 19: Zagotoviti, da imajo prosilci ustrezen dostop do spleta

Kazalnik 19.1: Prosilci imajo dostop do spleta v nastanitvenem objektu ali bližnjem javnem prostoru najmanj štirikrat na teden.

- **Dodatna opomba:** Dostop do spleta v nastanitvenem objektu se lahko omogoči prek brezžičnega omrežja (Wi-Fi) za prosilce z lastnimi komunikacijskimi napravami (npr. s pametnimi telefoni) in z ustreznim številom računalnikov za določeno število oseb. Če je dostop do spleta zagotovljen zunaj nastanitvenega objekta, mora biti dosegljiv na razdalji, ki jo je mogoče prehoditi, ali z javnim prevozom (prim. standard 1: kraj). Dostop do spleta ni nujno brezplačen (prim. kazalnik 28.4: dodatek za dnevne izdatke).

STANDARD 20: Zagotoviti, da imajo prosilci možnost polnjenja komunikacijskih naprav

Kazalnik 20.1: V vsaki spalnici je za polnjenje elektronskih naprav na voljo in dostopna najmanj ena vtičnica.

Dobra praksa pri omogočanju dostopa do komunikacijske opreme in storitev

Za dobro prakso velja:

- če imajo prosilci možnost brezplačno prekopirati ali natisniti dokumente, pomembne za azilni postopek ali zdravstvena vprašanja;
- če je mogoč dostop do televizorja s programi v najmanj dveh jezikih, ki so med prosilci v posameznem nastanitvenem objektu najpogostejši (prim. kazalnik 13.1: skupni prostori).

2. Hrana

Uvodne opombe

Pojem „hrana“ v tem oddelku zajema tako hrano kot brezalkoholne pijače. Po enakem pristopu kot v oddelku o nastanitvi je treba standarde v tem oddelku upoštevati ne glede na to, ali je hrana prosilcem zagotovljena v naravi ali v obliki finančne pomoči ali kuponov. Države članice, ki prosilcem zagotavljajo finančno pomoč ali kupone za stroške hrane, morajo torej poskrbeti, da lahko prosilci s to finančno pomočjo ali kuponi kupijo hrano, ki izpolnjuje standarde, navedene v tem oddelku.

Pravna podlaga za hrano

- Člen 2(g) DPS: opredelitev pojma materialni pogoji za sprejem

Standardi in kazalniki

STANDARD 21: Zagotoviti, da imajo prosilci dostop do zadostne in ustrezne hrane

Kazalnik 21.1: Spoštujejo se standardi za varnost hrane.

- **Dodatna opomba:** V skladu z analizo tveganj in kritičnih nadzornih točk (HACCP) ⁽⁶⁾ za varnost hrane, ki jo je razvila Organizacija ZN za prehrano in kmetijstvo (FAO), je treba pri higieni v nastanitvenem objektu, zlasti v kuhinjskih prostorih, izbrati preprečevalni namesto popravnega pristopa. V skladu s tem standardom je treba zagotavljati čistočo kuhinjskih prostorov, saj lahko pomanjkljiva čistoča ogrozi splošno zdravje oseb v nastanitvenem objektu.

Kazalnik 21.2: Pripravljeni so najmanj trije obroki dnevno za odrasle in pet za mladoletnike, pri čemer je najmanj en obrok kuhan in postrežen topel.

Kazalnik 21.3: Obroki zagotavljajo uravnoteženo in raznovrstno prehrano, po potrebi vključno z mlekom za mladoletnike in dojenčke.

- **Dodatna opomba:** Sestava obrokov se razlikuje in temelji na primer na žitih, kruhu in rižu, sadju in zelenjavi, mleku, mlečnih izdelkih, mesu, jajcih ali ribah.

Kazalnik 21.4: Prosilci so seznanjeni s sestavo vsakega obroka.

- **Dodatna opomba:** Informacije so lahko posredovane na splošen način (na nalepkah na izdelkih itd.) ali na zahtevo.

Kazalnik 21.5: Za prosilce s posebnimi prehranskimi potrebami so vzpostavljene posebne ureditve.

- **Dodatna opomba:** Upoštevati je treba na primer nosečnice, ženske, ki dojijo, in osebe z nekaterimi boleznimi in alergijami na hrano.

Kazalnik 21.6: Upoštevajo se prehranjevalne želje in omejitve posebnih skupin.

- **Dodatna opomba:** „Posebne skupine“ pomenijo prosilce s posebnim verskim in/ali kulturnim ozadjem ter prosilce vegetarijance ali vegane.

⁽⁶⁾ Glej Sistem za analizo tveganj in kritičnih nadzornih točk (HACCP) Organizacije ZN za prehrano in kmetijstvo (<http://www.fao.org/docrep/005/y1579e/y1579e03.htm>).

Dobra praksa pri zagotavljanju hrane

Za dobro prakso velja:

- če imajo prosilci možnost, da si kuhajo sami, če je to mogoče in ustrezno, saj se s tem spodbuja njihova neodvisnost, poveča se občutek normalnih razmer in domačnosti ter prispeva k strukturiranju njihovega vsakdanjega življenja;
- če imajo prosilci možnost, da dobijo posebej skuhan ali znova pogret obrok, če so imeli upravičen razlog, da so zamudili običajni čas obroka, in
- redno posvetovanje s prosilci glede jedilnika in kuhanja hrane.

STANDARD 22: Zagotoviti, da imajo prosilci stalen dostop do pitne vode

Kazalnik 22.1: Vsakemu prosilcu se zagotovi najmanj 2,5 l vode na dan ob upoštevanju osebne fiziologije in podnebja.

- **Dodatna opomba:** Več podrobnosti o minimalni količini pitne vode je na voljo v standardih, ki so nastali v okviru projekta Sphere ^(?).

Nadomestni kazalniki:

Kazalnik 22.2(a): Infrastruktura nastanitvenega objekta je primerna za pitno vodo. **ALI**

Kazalnik 22.2(b): Če primerne infrastrukture ni, se pitna voda prosilcem deli.

- **Dodatna opomba:** Prosilce je treba obvestiti, ali je voda iz pipe varna za pitje.

Dobra praksa pri zagotavljanju pijače

Za dobro prakso velja zagotavljanje čaja in kave.

^(?) Projekt Sphere, *How much water is needed in emergencies?*, dostopno na spletnem naslovu: http://www.who.int/water_sanitation_health/publications/2011/WHO_TN_09_How_much_water_is_needed.pdf?ua=1.

3. Olačila in drugi neprehranski izdelki

Uvodne opombe

V skladu z oddelki o nastanitvi in hrani je treba standarde v tem oddelku upoštevati ne glede na to, ali so oblačila prosilcem zagotovljena v naravi ali v obliki finančne pomoči ali kuponov. Če torej države članice prosilcem zagotavljajo finančno pomoč za stroške oblačil, mora ta pomoč prosilcem omogočati nakup oblačil, ki izpolnjujejo standarde, navedene v tem oddelku. To ne posega v primere, ko prosilci že imajo dovolj oblačil v skladu s standardi v tem oddelku, zato ne potrebujejo dodatnih oblačil. Pojem „oblačila“, ki se uporablja v tem oddelku, pomeni tako oblačila kot obutev.

Pojem „neprehranski izdelki“ v teh smernicah pomeni poglavitne vsakdanje hišne izdelke razen hrane, vključno z na primer izdelki za osebno higieno, izdelki za čiščenje in pranje, posteljnim perilom in brisačami. V primeru šoloobveznih prosilcev med neprehranske izdelke spadajo tudi šolske potrebščine.

Pri zagotavljanju neprehranskih izdelkov je treba vedno upoštevati družinske razmere prosilca. Natančneje, sestava in količina neprehranskih izdelkov, ki so na voljo, morata upoštevati osebne potrebe zadevnega prosilca.

Pravna podlaga za oblačila in druge neprehranske izdelke

- Člen 2(g) DPS: opredelitev pojma materialni pogoji za sprejem

Standardi in kazalniki

STANDARD 23: Zagotoviti, da ima prosilec dovolj oblačil

Kazalnik 23.1: Prosilec ima spodnjega perila dovolj za en teden, ne da bi ga bilo treba vmes oprati.

- **Dodatna opomba:** Dovolj spodnjega perila za en teden pomeni najmanj osem kompletov.

Kazalnik 23.2: Prosilec ima najmanj minimalno število oblačil.

- **Dodatna opomba:** Za minimalno število oblačil velja najmanj pet spodnjih oblačil za zgornji del telesa (npr. majica s kratkimi rokavi, srajca, bluza), najmanj tri oblačila za spodnji del telesa (hlače, krilo, kratke hlače), najmanj tri oblačila, kot so jopa ali pulover s kapuco, pulover ali jopič, in dva kompleta oblačil za spanje.

Kazalnik 23.3: Prosilec ima najmanj dva različna para čevljev.

- **Dodatna opomba:** To lahko pomeni par čevljev za notranjo uporabo in par za zunanjo.

Kazalnik 23.4: Prosilcem se oblačila zagotovijo v najkrajšem možnem času.

- **Dodatna opomba:** V nekaj urah po dodelitvi nastanitvenega objekta mora imeti vsak prosilec najmanj osnovna (začasna) oblačila, v katerih se lahko prosto giblje po vseh dostopnih območjih (notranjih in zunanjih), namenjenih prosilcem.

Kazalnik 23.5: Če katero izmed oblačil zaradi obrabe ni več uporabno, je vzpostavljen standardni način za zagotavljanje nadomestnih oblačil.

Kazalnik 23.6: Prosilci imajo za dojenčke in majhne otroke dovolj oblačil za en teden, ne da bi jih bilo treba vmes oprati.

Dobra praksa pri zagotavljanju zadostne količine oblačil

Za dobro prakso velja:

- izogibanje enakemu videzu vseh prosilcev (če so oblačila zagotovljena v naravi), saj se s tem preprečuje stigmatizacija;
- vzpostavitev skladišča za donacije v sodelovanju s humanitarnimi nevladnimi organizacijami za zbiranje in razdeljevanje rabljenih oblačil.

STANDARD 24: Zagotoviti, da imajo prosilci ustrezna oblačila

Kazalnik 24.1: Oblačila se prosilcem razumno prilegajo po velikosti.

Kazalnik 24.2: Oblačila so razumno dostojnega videza in ustrezna glede na prevladujoči standard v družbi gostiteljici in prosilčevo ozadje.

- **Dodatna opomba:** Ni nujno, da so oblačila (razen spodnjega perila) nova, vendar morajo biti v dobrem stanju.

Kazalnik 24.3: Na voljo so ustrezna sezonska oblačila.

- **Dodatna opomba:** To pomeni na primer, da mora imeti prosilec zimski plašč ali jakno, rokavice, zimsko kapo, kapo, zimski šal in zimske čevlje, če je to potrebno.

Dobra praksa pri zagotavljanju ustreznih oblačil

Za dobro prakso velja, da se prosilkam poleg drugih oblačil ponudi najmanj ena ruta, če prosijo zanjo.

STANDARD 25: Zagotoviti, da imajo prosilci dostop do zadostnih in ustreznih izdelkov za osebno higieno

Kazalnik 25.1: Sestavljen je seznam z vrstami in količinami izdelkov za osebno higieno, do katerih so upravičeni prosilci glede na starost in spol.

- **Dodatna opomba:** Prosilci so s seznamom jasno seznanjeni.

Kazalnik 25.2: Vsak prosilec ima na razpolago potrebne izdelke za osebno higieno, ki jih redno prejema v naravi ali v obliki dodatka za dnevne izdatke.

- **Dodatna opomba:** Prosilci morajo imeti zaradi osebne čistoče, higiene in preprečevanja nalezljivih bolezni na voljo osnovne izdelke za osebno higieno. Ti vključujejo na primer: zobno ščetko, zobno pasto, toaletni papir, milo, šampon, brivnik ali peno za britje, higienske vložke ter plenice in druge higienske izdelke za nego dojenčkov.

STANDARD 26: Zagotoviti, da imajo prosilci dostop do drugih poglobitvenih neprehranskih izdelkov

Kazalnik 26.1: Zagotovljeno je dovolj posteljnega perila in brisač.

- **Dodatna opomba:** Če je za pranje posteljnega perila odgovoren prosilec, se mu zagotovita najmanj dva kompleta, da lahko enega zamenja z drugim.

Kazalnik 26.2: Če so za pranje svojih oblačil odgovorni prosilci, jim je na voljo prašek za perilo.

Kazalnik 26.3: Za prosilce s posebnimi potrebami so vzpostavljene posebne ureditve.

- **Dodatna opomba:** To na primer pomeni, da ima družina z dojenčkom na razpolago delujoč voziček, družina z majhnim otrokom pa nočno posodo. Vsak otrok ima na voljo igrače v dobrem stanju, ki so primerne za njegovo starost. Telesno prizadetim osebam ali osebam, ki okrevajo po poškodbi ali zdravljenju, se zagotovijo bergle, invalidski voziček ali druga medicinska oprema, če je ne morejo dobiti drugje (od drugih organov, kot so organi javnega zdravstva).

Dobra praksa pri zagotavljanju dostopa do drugih poglavitnih neprehramskih izdelkov

Za dobro prakso velja, če imajo prosilci po potrebi dostop do pripomočkov za likanje in sušilnika za lase.

STANDARD 27: Zagotoviti, da imajo otroci, ki so vpisani v šolo, ustrezna oblačila in šolske potrebščine, da lahko v celoti sodelujejo pri vseh šolskih izobraževalnih dejavnostih

Kazalnik 27.1: Otroci, ki so vključeni v obvezno šolsko izobraževanje, imajo ustrezna oblačila za šolske dejavnosti.

- **Dodatna opomba:** K temu spadajo šolska uniforma, če je obvezna, ter športna oblačila in obutev.

Kazalnik 27.2: Otroci, ki obiskujejo šolo, brezplačno dobijo šolsko torbo (nahrbtnik ali drugačno torbo) in vse potrebščine (učbenike itd.), ki jih zahteva šola.

4. Dodatek za dnevne izdatke

Uvodne opombe

Vidiki hrane, nastanitve in oblačil so v DPS jasno opredeljeni, namen dodatka za dnevne izdatke in podrobnosti o njem pa niso neposredno obravnavani. Kljub temu je ta dodatek ključen za izpolnjevanje potreb prosilcev.

Dodatek za dnevne izdatke zajema preostale poglobitve potrebe prosilcev za mednarodno zaščito, ki jih obravnava DPS ter presegajo nastanitve, hrano in oblačila (ki so zajeta v finančno pomoč, če niso zagotovljena v naravi ali s kuponi).

V tem dokumentu se šteje, da ima pojem „dodatek za dnevne izdatke“ tri namene, in sicer:

- prosilcem omogočiti, da dosežejo minimalno raven sredstev za preživljanje, ki presega osnovne potrebe nastanitve, hrane ali oblačil;
- zagotoviti minimalni standard udeležbe prosilcev v družbeno-kulturnem življenju države članice, v kateri prebivajo;
- prosilcem omogočiti, da dosežejo določeno stopnjo neodvisnosti.

Pojem „dodatek za dnevne izdatke“ v teh smernicah pomeni najmanj denarni dodatek brez posebnega namena, ki ga prejme prosilec in z njim prosto razpolaga (žepnina). Če za posebne neprehranske izdelke ali dodatne potrebe ni poskrbljeno v naravi ali s kuponi, se lahko stroški zanje upoštevajo pri izračunu višine dodatka za dnevne izdatke, zagotovljenega prosilcem.

Kot je navedeno v prejšnjih oddelkih, je mogoče standarde glede nastanitve, hrane in oblačil ter nekaterih drugih neprehranskih izdelkov doseči ne glede na to, ali prosilci ustrezne izdelke prejmejo v naravi, kot finančno pomoč ali kot kupone. Zadnji element (žepnina) temelji na predpostavki, da se lahko dostojen življenjski standard doseže le, če imajo prosilci neko mero finančne neodvisnosti. Drugače povedano, vsaj del dodatka, ki jim je zagotovljen, ne bi smel biti dodeljen za poseben namen, ampak lahko z njim prosto razpolagajo in ga porabijo v skladu z osebnimi potrebami in željami.

Ker se življenjski standardi in stroški po državah članicah razlikujejo, ta oddelek ni namenjen opredelitvi točne višine dodatka za dnevne izdatke, ki se zagotovi prosilcem. Ne glede na metodo, ki se uporabi za izračun dodatka za dnevne izdatke, je treba v vsakem primeru izpolniti vse tri zgoraj navedene namene. Pri dodatku za dnevne izdatke torej ne gre za radodarnost, ampak je enako pomemben kot nastanitve, hrana in oblačila ter z njimi sestavlja poglobitve del materialnih pogojev za sprejem.

Pravna podlaga za dodatek za dnevne izdatke

- Člen 2(g) DPS: opredelitev pojma materialni pogoji za sprejem

Standardi in kazalniki

STANDARD 28: Zagotoviti ustrezen dodatek za dnevne izdatke

Kazalnik 28.1: Obseg dodatka za dnevne izdatke je jasno opredeljen.

Kazalnik 28.2: Metoda za izračun dodatka za dnevne izdatke je jasno določena.

- **Dodatna opomba:** „Določena“ pomeni, da so opisani elementi, ki se upoštevajo pri določanju višine dodatka za dnevne izdatke, in dejavniki, ki se upoštevajo pri presojanju zneska za vsak element.

Kazalnik 28.3: Prosto razpolaganje z dodatkom za dnevne izdatke (žepnino) daje prosilcem ustrezno mero neodvisnosti.

- **Dodatna opomba:** Dodatek za dnevne izdatke, s katerim prosilci prosto razpolagajo, ni mogoče zagotoviti v naravi. Dejanski znesek se določi glede na nacionalni okvir. Pri tem je treba poleg osnovnih upoštevati

tudi dodatne potrebe, kot so izdelki ali storitve po posameznikovi izbiri (npr. kulturne dejavnosti, sladkarije, tobačni izdelki, igre, obiskovanje lokalov).

Kazalnik 28.4: Znesek dodatka za dnevne izdatke zajema tudi najmanj naslednje izdatke, če ti niso zagotovljeni v naravi: za komunikacijo in informacije, šolske potrebščine, osebno higieno in telesno nego, prostočasne dejavnosti in prevozne stroške, če so ti povezani z dostopom do zdravstvenega varstva in zdravil, azilnim postopkom in pravno pomočjo ter izobraževanjem otrok, ki so vpisani v šolo.

- **Dodatna opomba:** *Kar zadeva zagotavljanje šolskih potrebščin ter osebne higiene in telesne nege v naravi, glej standarda 25 in 26: dostop do izdelkov za osebno higieno in drugih neprehranskih izdelkov ter standard 29: dostop do potrebnega zdravstvenega varstva.*

Kazalnik 28.5: Dodatek za dnevne izdatke se zagotavlja redno in najmanj enkrat na mesec, kar zadeva žepnino.

- **Dodatna opomba:** *Rednost dodatka je treba določiti glede na namen (če je opredeljen), znesek in izbrano obliko dodatka. Vedno je treba ravnati pregledno.*

Dobra praksa pri zagotavljanju dodatka za dnevne izdatke

Za dobro prakso velja:

- upoštevanje osebnega položaja prosilca (npr. starost ali sestava družine) pri izračunu višine zagotovljenega dodatka za dnevne izdatke;
- zagotavljanje dodatka za dnevne izdatke pred obdobjem, za katerega je namenjen;
- zagotavljanje dodatka vsakemu odraslemu družinskemu članu posebej (in ne „glavi družine“ za vso družino).

5. Zdravstveno varstvo

Uvodne opombe

Pojem „zdravstveno varstvo“ v tem oddelku zajema varstvo duševnega in telesnega zdravja, ki se zagotavlja prosilcem za mednarodno zaščito. Vključuje tudi svetovanje prosilcem, ki imajo resne bolezni, ter potrebne ukrepe za spodbujanje rehabilitacije žrtev nasilja in mučenja. V skladu s tem so lahko zdravniški pregledi, ki jih na začetku postopka sprejema izvaja več držav članic, dobro izhodišče, saj omogočajo boljšo sliko zdravstvenih potreb prosilcev, ki jih je treba reševati v postopku sprejema. Za namene tega oddelka „zdravstveno osebje“ pomeni usposobljene zdravstvene delavce (npr. zdravnike, zobozdravnike in medicinske sestre) in psihologe.

Te smernice je treba razumeti v skladu s splošnimi načeli soglasja in zaupnosti, ki veljajo za vse sprejemno in zdravstveno osebje, vključeno v zagotavljanje zdravstvenega varstva, ter za tolmače. Brez bolnikovega soglasja se informacije o njem ne smejo razkrivati na nobeni stopnji. Brez poseganja v nacionalne predpise, ki urejajo dostop do zdravstvene evidence, so prosilci po potrebi upravičeni do dostopa do svoje zdravstvene evidence.

Pravna podlaga za zdravstveno varstvo

- Člen 13 DPS: zdravniški pregledi
- Člen 17 DPS: splošna pravila o materialnih pogojih za sprejem in zdravstvenem varstvu
- Člen 19 DPS: zdravstveno varstvo

Standardi in kazalniki

STANDARD 29: Zagotoviti dostop do potrebnega zdravstvenega varstva, ki vključuje vsaj nujno oskrbo ter osnovno zdravljenje bolezni in resnih duševnih motenj

Kazalnik 29.1: Prosilec ima dostop do vseh vrst storitev potrebnega zdravstvenega varstva.

- **Dodatna opomba:** Če je mogoče, je treba pri zagotavljanju zdravstvenega varstva upoštevati spol (npr. žensko zdravstveno osebje, če ga prosilka zahteva in je na voljo).

Kazalnik 29.2: Storitve zdravstvenega varstva izvaja usposobljeno zdravstveno osebje.

Kazalnik 29.3: Zdravstveno varstvo je na voljo v nastanitvenem objektu ali na razumni razdalji od njega.

- **Dodatna opomba:** Za razjasnitev pojma „razumna razdalja“ glej standard 1: kraj.

Kazalnik 29.4: Potrebno zdravstveno varstvo, vključno s predpisanimi zdravili, je na voljo brezplačno ali se krije z dodatkom za dnevne izdatke.

- **Dodatna opomba:** To pomeni, da so brezplačni tako prevoz do potrebnega zdravstvenega varstva kot zdravila (prim. standard 1: kraj, in standard 28: zagotavljanje dodatka za dnevne izdatke).

Kazalnik 29.5: Ustrezno je poskrbljeno za to, da se lahko prosilec sporazumeva z zdravstvenim osebjem.

- **Dodatna opomba:** To zlasti pomeni, da je po potrebi (brezplačno) zagotovljen usposobljen tolmač. Tolmačijo lahko tudi drugi posamezniki razen otrok, če se prosilec strinja s tem.

Kazalnik 29.6: Zagotovljen je dostop do prve pomoči v nujnih primerih.

- **Dodatna opomba:** Na voljo mora biti oprema za prvo pomoč.

Kazalnik 29.7: Brez poseganja v nacionalno zakonodajo ima prosilec dostop do svoje zdravstvene evidence.

- **Dodatna opomba:** Zdravstvena evidenca se lahko prenese od enega zdravstvenega delavca k drugemu, če se prosilec strinja s tem.

Kazalnik 29.8: Za prosilce s posebnimi zdravstvenimi potrebami so vzpostavljene posebne ureditve.

- **Dodatna opomba:** To vključuje na primer dostop do pediatra, ginekologa ali predporodne zdravstvene nege ter zagotavljanje potrebnih ureditev za invalide. Vključuje tudi svetovanje žrtvam trgovine z ljudmi in nasilja (na podlagi spola) ter žrtvam mučenja ali drugih oblik psihičnega in fizičnega nasilja.

Dobra praksa na področju zdravstvenega varstva

Za dobro prakso velja:

- če je v skupnih nastanitvenih objektih najmanj en član osebja usposobljen za nudenje prve pomoči;
- zagotavljanje preventivnega zdravstvenega varstva, vključno z zdravstvenim pregledom in/ali cepljenjem ob sprejemu, če preventivno zdravstveno varstvo in/ali cepljenje nista del splošnih obveznih zdravstvenih programov, in
- brezplačno zagotavljanje kondomov in nekaterih zdravil, tudi če ta niso predpisana.

6. Obveščanje in svetovanje

Uvodne opombe

„Obveščanje“ v tem dokumentu pomeni le obveščanje v okviru DPS. Brez poseganja v informacije, ki jih je treba prosilcem za mednarodno zaščito zagotoviti v skladu z drugimi ustreznimi instrumenti, kot sta prenovljena Direktiva 2013/32/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o skupnih postopkih za priznanje ali odvzem mednarodne zaščite (v nadaljevanju: direktiva o azilnih postopkih) in Uredba (EU) št. 604/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vloži državljan tretje države ali oseba brez državljanstva (v nadaljevanju: Dublinska uredba III), te smernice ne vključujejo standardov glede informacij o azilnem postopku. Opozoriti pa je treba, da lahko v nekaterih državah članicah tudi zagotavljanje teh informacij spada med odgovornosti organov za sprejem.

Da prosilcev ob sprejemu ne bi preobremenili z obsežnimi informacijami, jih je treba obveščati v posebnih časovnih obdobjih ali fazah. Države članice se spodbujajo, naj določijo časovne okvire z opredelitvijo vrste informacij, ki bodo prosilcem zagotovljene na nacionalni ravni, pri tem pa upoštevajo splošno mejo 15 dni, ki je predvidena v petem členu DPS.

V skladu z dolžnostjo držav članic, da poskrbijo za eksistenco prosilcev ter varujejo ne le njihovo fizično, ampak tudi duševno zdravje, kot je določeno v členu 17(2), je treba prosilcem zagotoviti ustrezne podpirne ukrepe, kot je socialno svetovanje. To lahko vključuje najrazličnejše vrste pomoči, od usmerjanja prosilcev pri dostopanju do javnih služb, kulturnega posredovanja in usmerjanja ter reševanja sporov do smernic za spoprijemanje s posebnimi okoliščinami in naslednjimi koraki v življenju. Poleg tega je mogoče s svetovanjem lažje ugotoviti, kateri prosilci imajo posebne potrebe (prim. standard 7: prepoznavanje in ocena posebnih potreb ter odzivanje nanje).

Pravna podlaga za obveščanje in svetovanje

- Člen 5 DPS: obveščanje
- Člen 17(1) in (2) DPS: splošna pravila o materialnih pogojih za sprejem in zdravstvenem varstvu

Standardi in kazalniki

STANDARD 30: Zagotoviti, da prosilec prejme in razume informacije o pravicah in obveznostih v zvezi s pogoji za sprejem, ki so pomembne za posamezno fazo

Kazalnik 30.1: Pisne informacije so sporočene v jeziku, ki ga prosilec razume ali za katerega se razumno pričakuje, da ga razume.

- **Dodatna opomba:** Informacije je treba posredovati v jasnem in nestrokovnem jeziku.

Kazalnik 30.2: Če je potrebno ali ustrezno, je lahko obveščanje tudi ustno in v jeziku, ki ga prosilec razume.

- **Dodatna opomba:** Informacije je treba posredovati vsaj ustno, če je prosilec nepismen ali ne razume prejetih pisnih informacij.

Kazalnik 30.3: Obveščanje zajema vse vidike pogojev za sprejem, vključno s pravicami in obveznostmi v skladu z DPS.

- **Dodatna opomba:** Prosilce je treba obvestiti najmanj o pravici do sprejema glede na pravni položaj, obliki zagotavljanja materialnih pogojev za sprejem (nastanitev, hrana, oblačila in dodatek za dnevne izdatke), dostopu do zdravstvenega varstva in posebnih ureditvah za prosilce s posebnimi potrebami, če je to ustrezno. Prosilce je treba jasno obvestiti o hišnem redu. Informacije lahko vključujejo tudi razpoložljivost dodatne psihosocialne podpore, informacije o družbenih normah v državi članici, nasvete glede vsakodnevnega življenja, vključno z obvladovanjem sporov, itd.

Kazalnik 30.4: Informacije se zagotovijo pravočasno (največ 15 dni) po vložitvi prošnje za mednarodno zaščito.

Kazalnik 30.5: Informacije se zagotovijo v skladu s posebnimi potrebami in posameznimi okoliščinami prosilcev.

- **Dodatna opomba:** Informacije za otroke so posredovane na njim prijazen način (npr. z uporabo piktogramov, otrokom razumljivih besed itd.). Osebam z okvarami vida ali motnjami v duševnem razvoju se informacije zagotovijo na prilagojen način. Obveščanje vključuje vidike, povezane z nasiljem na podlagi spola ali trgovino z ljudmi.

Dobra praksa pri obveščanju

Za dobro prakso velja:

- obveščanje prosilcev v pisni in ustni obliki, na primer ob pomoči tolmačev ali kulturnih posrednikov;
- ponazoritev informacij z videoposnetki ali piktogrami;
- preverjanje, ali je prosilec razumel vse posredovane informacije;
- obveščanje v posebnih časovnih obdobjih in fazah:
  - ✓ dan prihoda: posredovanje osnovnih informacij o funkcionalnostih nastanitvenega objekta ter pravici do sprejema in drugih povezanih pravicah, vključno z razpoložljivostjo socialnega delavca (ali drugega osebja, pomembnega za postopek sprejema);
  - ✓ po možnosti v treh dneh, najpozneje pa v 15 dneh: posredovanje dodatnih informacij o nastanitvenem objektu, vsakodnevnem življenju, dejavnostih, šoli in tečajih. Pisno obveščanje o hišnem redu, vključno s prosilčevimi obveznostmi do drugih prosilcev (npr. pravice žensk, spoštovanje spolne različnosti in pravic oseb LGBTI) in obveznostmi v zvezi s pogoji za sprejem, ki jih morajo prosilci izpolnjevati;
  - ✓ med sprejemom: posredovanje dodatnih informacij o pravici do sprejema, odvisno od njihove pomembnosti pa še o pravici do prebivanja, prostovoljnem vračanju, pravici do dela, nujnih upravnih vidikov, fizični in psihični dobrobiti, pravicah in dolžnostih življenja v družbi države članice, razpoložljivih tečajih in dejavnostih, ozaveščanju o osebni higieni, spolno prenosljivih boleznih in kontracepciji, obvladovanju sporov, ločevanju odpadkov, čiščenju, porabi energije itd.;
  - ✓ ob koncu bivanja: potrebne informacije za upravičence do mednarodne zaščite in osebe, katerih prošnja za mednarodno zaščito je bila zavrnjena (nastanitev, dostop do zdravstvene oskrbe itd.).

STANDARD 31: Zagotoviti obveščanje o organizacijah ali skupinah oseb, ki zagotavljajo posebno pravno pomoč, in organizacijah, ki bi prosilcem lahko pomagale ali jih obveščale o razpoložljivih pogojih za sprejem, vključno z zdravstvenim varstvom

Kazalnik 31.1: Prosilcem so zagotovljene informacije o razpoložljivi pravni pomoči in dostopu do nje.

Kazalnik 31.2: Med informacijami, posredovanimi prosilcem, so tudi podatki za stik z organizacijami ali skupinami oseb, ki prosilce lahko obvestijo o razpoložljivih pogojih za sprejem, vključno z zdravstvenim varstvom, in dostopu do njih.

Kazalnik 31.3: Pisne informacije so sporočene v jeziku, ki ga prosilec razume ali za katerega se razumno pričakuje, da ga razume.

- **Dodatna opomba:** Informacije je treba posredovati v jasnem in nestrokovnem jeziku.

Kazalnik 31.4: Če je potrebno ali ustrezno, je lahko obveščanje tudi ustno in v jeziku, ki ga prosilec razume.

- **Dodatna opomba:** Informacije je treba posredovati vsaj ustno, če je prosilec nepismen ali ne razume prejetih pisnih informacij.

Kazalnik 31.5: Informacije je treba zagotoviti pravočasno (največ 15 dni) po vložitvi prošnje za mednarodno zaščito.

Kazalnik 31.6: Informacije se zagotovijo v skladu s posebnimi potrebami in osebnimi okoliščinami prosilcev.

- **Dodatna opomba:** Na primer informacije, namenjene otrokom, so posredovane na njim prijazen način (npr. grafično, z uporabo piktogramov). Druge posredovane informacije lahko vključujejo vidike, povezane z nasiljem na podlagi spola ali trgovino z ljudmi.

STANDARD 32: Zagotoviti ustrezen dostop pravnih ali drugih svetovalcev ter predstavnikov UNHCR, Rdečega križa, medvladnih in pristojnih nevladnih organizacij, ki jih priznava zadevna država članica, da bi pomagali prosilcem

Kazalnik 32.1: Dostop zgoraj naštetih akterjev je omejen le iz razlogov, povezanih z varnostjo objekta in prosilcev, če s tem ni resno oviran ali onemogočen.

Kazalnik 32.2: Zgoraj naštetih akterji se lahko s prosilci sestanejo in z njimi govorijo v pogojih, ki zagotavljajo ustrezno zasebnost.

STANDARD 33: Vsem prosilcem za mednarodno zaščito zagotoviti dostop do socialnega svetovanja

Kazalnik 33.1: Socialno svetovanje je prosilcem na voljo v nastanitvenem objektu ali zunaj njega.

Kazalnik 33.2: Prosilcem je socialno svetovanje na voljo redno in v skladu z osebnimi potrebami.

- **Dodatna opomba:** Socialno svetovanje se lahko izvaja kot osebni pogovor ali po telefonu.

7. Prepoznavanje in ocena posebnih potreb ter odzivanje nanje

Uvodne opombe

Prosilci za mednarodno zaščito so na splošno v ranljivem položaju zaradi svojega negotovega statusa v tuji državi, pogosto pa tudi zaradi izkušenj v državi izvora in/ali med potjo. Kot je prikazano na sliki 1 v uvodu tega dokumenta, so posebne potrebe tesno povezane z zagotavljanjem pogojev za sprejem, saj nekateri prosilci potrebujejo dodatno posebno podporo, povezano z nekaterimi oddelki teh smernic, da bi jim omogočili enakovredno izhodišče za izkoriščanje pravic in koristi v skladu z DPS.

Tako sprejemni uradniki v stiku s prosilci za mednarodno zaščito kot vsi drugi, vključeni v postopek, se morajo zavedati morebitnih posebnih potreb in jih znati prepoznati. Odkrite kazalnike in ugotovljene posebne potrebe je treba evidentirati čim prej ter jih sporočiti ustreznim zainteresiranim stranem, da se zagotovijo potrebna jamstva in podpora.

V četrtem poglavju DPS so določena zagotovila za prosilce s posebnimi potrebami. Neizčrpen seznam oseb, ki imajo morebitne posebne potrebe glede sprejema, vključuje mladoletnike, mladoletnike brez spremstva, invalide, starejše, nosečnice, starše samohranilce z mladoletnimi otroki, žrtve trgovine z ljudmi, osebe s hudimi boleznimi, osebe z motnjami v duševnem zdravju in osebe, ki so bile mučene, posiljene ali so bile podvržene drugim hudim oblikam psihičnega, fizičnega ali spolnega nasilja, kot so žrtve pohabljanja ženskih spolnih organov.

Poleg tega morajo države članice posebne potrebe teh prosilcev obvezno pravočasno oceniti, evidentirati in obravnavati ter zagotoviti, da je ranljivosti mogoče prepoznati tudi pozneje, če niso takoj očitne.

Pomembno je zagotoviti, da mehanizmi držav članic za napotitev pravilno delujejo, kar omogoča učinkovito obveščanje o posebnih potrebah. Brez poseganja v načelo zaupnosti morajo imeti nacionalni organi možnost in navodila, naj delijo pomembne informacije o prepoznanih posebnih potrebah. Če na primer uradniki, ki prvi pridejo v stik s prosilci (npr. mejni policisti), ugotovijo, da ima oseba posebne potrebe, morajo o njih obvestiti organe za sprejem, da ti čim prej poskrbijo za potrebna zagotovila. Po drugi strani imajo sprejemni uradniki pogosto možnost, da prosilce opazujejo dalj časa in si pridobijo njihovo zaupanje. To jim omogoča, da učinkovito prepoznajo posebne potrebe, ki morda niso takoj očitne. Če gre pri teh informacijah tudi za morebitne posebne potrebe glede sprejema, je ključno, da jih organ za sprejem sporoči organu za presojo.

Ta del smernic obravnava obveznost držav članic, da prepoznajo, ocenijo in evidentirajo in/ali sporočijo posebne potrebe glede sprejema in se nanje pravočasno odzovejo. V različnih oddelkih tega dokumenta je navedenih nekaj primerov zagotovil za posebni sprejem. Za obsežnejše smernice in tovrstno praktično orodje je na voljo orodje urada EASO za prepoznavanje oseb s posebnimi potrebami (IPSN) ⁽⁸⁾.

Pravna podlaga za prepoznavanje in oceno posebnih potreb ter odzivanje nanje

- Člen 21 DPS: splošno načelo
- Člen 22 DPS: ocena posebnih potreb glede sprejema
- Člen 23 DPS: mladoletniki
- Člen 24 DPS: mladoletniki brez spremstva
- Člen 25 DPS: žrtve mučenja in nasilja

⁽⁸⁾ <http://ipsn.easo.europa.eu/>

Standardi in kazalniki

STANDARD 34: Zagotoviti mehanizem za prepoznavanje in oceno posebnih potreb glede sprejema

Kazalnik 34.1: Sprejet je standardizirani mehanizem za prepoznavanje in oceno posebnih potreb glede sprejema vsakega prosilca.

- **Dodatna opomba:** *Kot je določeno v členu 22(2) DPS, ni nujno, da je mehanizem v obliki upravnega postopka, mora pa zajemati standarde za zaščito in varovanje otrok. V tak mehanizem se lahko vključi tudi orodje urada EASO za prepoznavanje oseb s posebnimi potrebami.*

Kazalnik 34.2: Mehanizem jasno določa, kdo je odgovoren za prepoznavanje in oceno posebnih potreb glede sprejema.

- **Dodatna opomba:** *Odvisno od nacionalnega sistema so lahko v postopek prepoznavanja in ocene posebnih potreb vključeni različni akterji. Njihove vloge morajo biti v mehanizmu jasno opredeljene.*

Kazalnik 34.3: Mehanizem jasno določa, kako se prepoznavanje in ocena evidentirata ter sporočita prosilcu in ustreznim akterjem.

- **Dodatna opomba:** *Evidentiranje in učinkovito sporočanje informacij o posebnih potrebah ustreznim akterjem sta ključna, da se pripravijo potrebna zagotovila. Pri delovanju mehanizma se upoštevajo nacionalni predpisi glede zaupnosti in varstva podatkov. V nekaterih primerih se upoštevajo formalni postopki, kot denimo v primeru nacionalnih mehanizmov za napotitev za žrtve trgovine z ljudmi.*

STANDARD 35: Zagotoviti učinkovito uporabo mehanizma za prepoznavanje in oceno posebnih potreb glede sprejema

Kazalnik 35.1: Za prepoznavanje, oceno in spremljanje posebnih potreb so namenjena ustrezna sredstva.

Kazalnik 35.2: Začetno prepoznavanje in ocena posebnih potreb sta opravljena, čim je mogoče.

- **Dodatna opomba:** *Prepoznavanje in ocena posebnih potreb glede sprejema lahko potekata v različnih fazah. Priporočeno je, da se začetno prepoznavanje in ocena opravita med sprejemom (v enem do treh dneh). Dodatno tekoče prepoznavanje in/ali ocenjevanje se opravi glede na vrsto posebnih potreb.*

Kazalnik 35.3: Posebne potrebe, ki se pokažejo v poznejši fazi, so ustrezno prepoznane in ocenjene.

- **Dodatna opomba:** *Nekatere posebne potrebe se lahko pokažejo šele v poznejši fazi. Zato je pomembno, da se prepoznavanje in ocenjevanje nadaljujeta.*

Kazalnik 35.4: Po potrebi pri ocenjevanju posebnih potreb sodelujejo specializirani strokovnjaki.

- **Dodatna opomba:** *Odvisno od vrste teh posebnih potreb lahko pri njihovem ocenjevanju sodelujejo specializirani strokovnjaki, kot so psihologi ali zdravstveni delavci. Po potrebi je njihovo strokovno znanje učinkovito dostopno organom za sprejem.*

Kazalnik 35.5: Med organom za sprejem in organom za presojo so vzpostavljene in se uporabljajo komunikacijske poti, organa med seboj tudi sodelujeta.

- **Dodatna opomba:** *Prepoznavanje in ocenjevanje posebnih potreb sta učinkovitejša, če se organi brez poseganja v nacionalne predpise glede zaupnosti in varstva podatkov medsebojno obveščajo.*

Kazalnik 35.6: Prepoznavanje in ocenjevanje posebnih potreb potekata brez poseganja v proučevanje prosilčeve potrebe po mednarodni zaščiti.

- **Dodatna opomba:** Pomembno je jasno ločevati med prepoznavanjem in oceno posebnih potreb glede sprejema (in postopka) ter proučevanjem prošnje za mednarodno zaščito. Čeprav bi v nekaterih primerih ranljivost prosilcev vplivala tudi na izid prošnje, je v skladu s temi smernicami namen prepoznavanja in ocene le zagotoviti učinkovit dostop do pravic in koristi iz DPS med azilnim postopkom.

STANDARD 36: Zagotoviti pravočasno obravnavo prepoznanih posebnih potreb glede sprejema

Kazalnik 36.1: V odziv na prepoznane in ocenjene posebne potrebe so takoj sprejeti ustrezni ukrepi.

- **Dodatna opomba:** Za odzivanje na posebne potrebe je treba nameniti ustrezna sredstva. Po potrebi se uporabijo tudi standardni operativni postopki in/ali mehanizmi za napotitev.

Kazalnik 36.2: Vzpostavljen je mehanizem za redno spremljanje posebnih potreb, če se te prepoznajo.

- **Dodatna opomba:** Države članice morajo predvideti tudi redno naknadno spremljanje prepoznanih posebnih potreb.

Dobra praksa pri prepoznavanju in oceni posebnih potreb ter odzivanju nanje

Za dobro prakso velja:

- vzpostavitev mehanizma za prepoznavanje in oceno posebnih potreb glede sprejema v okviru nacionalnih operativnih postopkov. V te postopke se lahko vključi tudi orodje urada EASO za prepoznavanje oseb s posebnimi potrebami, zlasti z uporabo smernic glede podpore pri sprejemu;
- če se kot prosilce s posebnimi potrebami upošteva tudi tiste v drugih kategorijah poleg naštetih na neizčrpnem seznamu v četrtem poglavju DPS, na primer osebe LGBTI, osebe s posebnimi potrebami, povezanimi s spolom, in nepismene prosilce.

Orodje urada EASO za prepoznavanje oseb s posebnimi potrebami (IPSN)

Za podporo državam članicam pri prepoznavanju in oceni posebnih potreb za namene zagotovitve glede postopka in sprejema je urad EASO izdelal interaktivno spletno orodje, ki je javno dostopno v številnih jezikih EU.

Orodje za prepoznavanje oseb s posebnimi potrebami je intuitiven, praktičen instrument, namenjen podpiranju pravočasnega in tekočega prepoznavanja posameznih posebnih potreb brez specializiranega znanja. Opira se na pregled kazalnikov, povezanih z različnimi kategorijami oseb z morebitnimi posebnimi potrebami. Na seznamu so vse kategorije, omenjene v DPS, ter osebe LGBTI in osebe s posebnimi potrebami, povezanimi s spolom. Po izbiri kategorije orodje prikaže dodatne informacije za prepoznavanje posameznih posebnih potreb pri prosilcu ter ustvari kontrolni seznam in kratke smernice glede ustreznih podpornih ukrepov. Eden izmed vidikov, razvitih v okviru orodja, je podpora pri sprejemu.

Ko uporabnik pripravi ustrezne informacije, lahko natisne ali shrani poročilo, vključno z izbranimi elementi. Preden poročilo shrani in/ali natisne, ga lahko dodatno prilagodi posameznemu primeru.

Vključitev orodja za prepoznavanje oseb s posebnimi potrebami v nacionalni mehanizem, ki je v skladu s standardi v tem oddelku, se priporoča kot dobra praksa.

Orodje je na voljo na naslovu <https://ipsn.easo.europa.eu>.

8. Usposabljanje osebja

Uvodne opombe

Zaradi raznovrstnosti nacionalnih sistemov za sprejem se naloge, kvalifikacije in potrebe po usposabljanju osebja, ki v okviru sprejema dela s prosilci, med državami članicami EU razlikujejo. V smernicah v tem oddelku se uporablja pojem „sprejemni uradnik“, ki pomeni delavca, ki je pri sprejemu v neposrednem stiku s prosilci za mednarodno zaščito, ne glede na njegovega delodajalca (država, nevladna organizacija, zasebni pogodbenik, občina itd.). Vključuje lahko socialne delavce, osebje za izobraževanje in zdravstveno varstvo, uradnike za registracijo, tolmače, upravnike objektov, osebje za upravo oziroma usklajevanje itd. DPS priznava pomembnost ustreznega in stalnega usposabljanja ter mehanizma za spremljanje kakovosti dela, ki ga opravljajo sprejemni uradniki. Od držav članic se zlasti pričakuje, da „sprejmejo ustrezne ukrepe, da zagotovijo, da so organi in druge organizacije, ki izvajajo to direktivo, deležni potrebnega temeljnega usposabljanja“.

V tem smislu je treba upoštevati, da smernice v tem oddelku veljajo za osebje na vseh ravneh (npr. vključno s srednjim in najvišjim vodstvom), ki ga zajema opredelitev pojma „sprejemni uradnik“. Poleg tega mora biti brez poseganja v potrebo po zagotavljanju posebnega usposabljanja za sprejemne uradnike, ki delajo s prosilci s posebnimi potrebami glede sprejema, vsakršno usposabljanje usklajeno s širšim okvirom kodeksa ravnanja, v katerem so določeni ključni pojmi in načela, na katerih temelji delo na področju sprejema.

Pravna podlaga za usposabljanje osebja

- Člen 18(7) DPS: modalitete pogojev za sprejem
- Člen 24(4) DPS: mladoletniki brez spremstva
- Člen 25(2) DPS: žrtve mučenja in nasilja
- Člen 29(1) DPS: osebje in viri

Standardi in kazalniki

STANDARD 37: Zagotoviti, da so sprejemni uradniki ustrezno usposobljeni

Kazalnik 37.1: Vsak sprejemni uradnik ima jasno določene naloge in pooblastila (opis delovnega mesta).

Kazalnik 37.2: Vsak sprejemni uradnik je ustrezno usposobljen v skladu z nacionalnimi zakoni in predpisi glede svojih nalog in pooblastil (opis delovnega mesta).

- **Dodatna opomba:** Če bo sprejemni uradnik pri delu v neposrednem stiku z otroki, je treba v postopku proučevanja njegove usposobljenosti preveriti tudi njegovo kazensko evidenco zaradi morebitnih kaznivih dejanj in prekrškov, povezanih z otroki.

STANDARD 38: Zagotoviti, da je za sprejemne uradnike pripravljeno potrebno in ustrezno usposabljanje

Kazalnik 38.1: Vsakemu sprejemnemu uradniku je njegova vloga temeljito in pravočasno predstavljena, vključno z veljavnim kodeksom ravnanja.

- **Dodatna opomba:** Uvajanje se opravi čim prej, najpozneje takoj po zaposlitvi sprejemnega uradnika. Odvisno od vloge, dodeljene sprejemnemu uradniku, so v uvajanje vključeni standardi veljavnih nacionalnih zakonov in/ali predpisov, razpoložljivih nacionalnih orodij in ustreznih orodij urada EASO.

Kazalnik 38.2: Za vsako skupino z njenimi nalogami je pripravljen jasen učni načrt za usposabljanje, ki vključuje zahteve glede usposabljanja.

- **Dodatna opomba:** Osnovno usposabljanje sprejemnih uradnikov se lahko zagotovi z modulom o sprejemu, ki je v učnem načrtu urada EASO za usposabljanje. Poleg tega so lahko v nacionalni učni načrt vključeni

najrazličnejši moduli, od računalniških veščin in tujih jezikov do tečaja o nalezljivih boleznih ali prepoznavanju žrtev trgovine z ljudmi.

Kazalnik 38.3: Usposabljanje se izvaja redno in v skladu s potrebami.

- **Dodatna opomba:** Pripraviti je treba dolgoročen program usposabljanja, ki vključuje redno usposabljanje za osvežitev znanja. Usposabljanje je treba zagotoviti tudi v primeru obsežnih sprememb veljavnih zakonov in prakse.

Kazalnik 38.4: Zagotovljeno je najmanj usposabljanje glede težav v zvezi s spolom in starostjo ter položaja prosilcev s posebnimi potrebami, zlasti v zvezi s standardi za zaščito in varovanje otrok, vključno z otroki brez spremstva ter prepoznavanjem žrtev mučenja in nasilja.

Dobra praksa pri usposabljanju osebja

Za dobro prakso za vodje sprejema velja:

- prepoznavanje priložnosti za usposabljanje sprejemnih uradnikov in/ali
- organiziranje usposabljanja po dogovoru z ustreznimi akterji (univerzami, odvetniki, psihologi itd.).

STANDARD 39: Spodbujanje ozaveščenosti drugih zainteresiranih strani, ki so redno v stiku s prosilci

Kazalnik 39.1: Osebam, ki niso sprejemni uradniki, vendar so zaradi svojega poklica ali nalog kljub temu v stiku s prosilci, so zagotovljena redna srečanja za večjo ozaveščenost in/ali druge ureditve.

- **Dodatna opomba:** Redna srečanja za večjo ozaveščenost se lahko osredotočajo na vidike v zvezi z migracijami na splošno, še zlasti kulturnim vidikom. Srečanja se lahko pripravijo na primer za izobraževalno osebje, zunanje izvajalce zdravstvenega varstva, varnostno osebje v objektih ali osebje za čiščenje.

STANDARD 40: Sprejemnim uradnikom zagotoviti podporo pri izvajanju postopka

Kazalnik 40.1: Na voljo so različni ukrepi za obravnavanje zahtevnih razmer, s katerimi se pri svojem delu srečujejo sprejemni uradniki.

- **Dodatna opomba:** Ti ukrepi so lahko v obliki intervizije (izmenjave izkušenj s sodelavci), kriznih skupin ali zunanje supervizije.

Priloga: Zbirna razpredelnica

Operativni standardi in kazalniki za pogoje za sprejem			
Oddelek	Pododdelek	Standard	Kazalnik
1. Nastanitev	1.1 Kraj	1. Zagotoviti učinkovit geografski dostop do ustreznih storitev, kot so javne službe, šola, zdravstveno varstvo, socialna in pravna pomoč, trgovina za vsakodnevne potrebe, pralnica in prostočasne dejavnosti	1.1 Za prosilce s posebnimi potrebami so vzpostavljene posebne ureditve.
			1.2 (a) Ustrezne storitve so dostopne v nastanitvenem objektu. ALI
			1.2 (b) Razdalja med objektom in ustreznimi storitvami je razumna in jo je mogoče prehoditi, razpoložljiva infrastruktura pa je varna za hojo. ALI
			1.2 (c) Dostop do ustreznih storitev je mogoč z javnim prevozom, čas vožnje pa je razumen. ALI
	1.2 Dodelitev	2. Zagotoviti spoštovanje načela enotnosti družine	1.2 (d) Dostop do ustreznih storitev je mogoč z organiziranim prevozom, ki ga zagotovi država članica.
			2.1 Družinski člani (v skladu z opredelitvijo v drugem členu DPS) so nameščeni skupaj, če s tem soglašajo.
			2.2 Družine z otroki so nameščene skupaj, če je to v največji koristi otroka.
			2.3 Enotnost družine je treba spoštovati tudi v primeru članov širše družine, če je to mogoče in primerno.
		3. Zagotoviti, da se pri (ponovni) dodelitvi posamezne nastanitve prosilcu upoštevajo posebne potrebe	2.4 V vsako spalnico je dodeljena največ ena družina.
			3.1 Posamezna nastanitev se prosilcem dodeli na podlagi ocene njihovih posebnih potreb glede sprejema.
3.2 Če je ugotovljeno, da ima prosilec posebne potrebe glede sprejema, se ga lahko premesti.			
4.1 Vzpostavljen je mehanizem za preverjanje morebitnih posebnih in nepristranskih razlogov za dodelitev posamezne nastanitve.			
1.3 Infrastruktura	5. V spalnici v skupnem nastanitvenem objektu zagotoviti dovolj prostora	4.1 Vzpostavljen je mehanizem za preverjanje morebitnih posebnih in nepristranskih razlogov za dodelitev posamezne nastanitve.	
		5.1 Prosilci imajo najmanj 4 m ² prostora na osebo.	
		5.2 Najmanjša višina sobe z najmanj 4 m ² prostora na osebo je 2,10 m.	
		5.3 V spalnici je dovolj prostora za posteljo in omaro za vsakega prosilca.	

Operativni standardi in kazalniki za pogoje za sprejem			
Oddelek	Pododdelek	Standard	Kazalnik
1. Nastanitev (nadaljevanje)	1.3 Infrastruktura (nadaljevanje)	6. Zagotoviti spoštovanje zasebnosti prosilcev v skupnih nastanitvenih objektih	6.1 V eni spalnici je nastanjenih največ šest samskih prosilcev.
			6.2 Za samske prosilce in prosilke so na voljo ločene spalnice, do katerih prosilci nasprotnega spola nimajo dostopa.
			6.3 Prosilcem je po potrebi na voljo soba (v objektu ali zunaj njega), ki zagotavlja zasebnost za sestanke z osebami, ki jim nudijo pravno pomoč, socialnimi delavci ali drugimi ustreznimi akterji.
			6.4 Za prosilce s posebnimi potrebami so vzpostavljene posebne ureditve.
		7. Zagotoviti, da je nastanitveni objekt ustrezno opremljen	7.1 Pohištvo v vsaki spalnici vključuje najmanj: <ul style="list-style-type: none"> 7.1.1 eno ločeno posteljo na osebo IN 7.1.2 eno omaro na osebo ali družino, dovolj veliko za shranjevanje osebnih predmetov (npr. za oblačila, zdravila ali dokumente).
			7.2 Brez poseganja v varnostna vprašanja objekta za sprejem mora vsaka omara v spalnicah, ki si jih delijo prosilci, ki niso družinski člani, imeti ključavnico.
			7.3 Med pohištvom v skupnem/dnevnem prostoru je ustrezno število miz in stolov.
			7.4 V objektih, kjer se od prosilcev pričakuje, da si kuhajo sami, so na voljo in dostopni: <ul style="list-style-type: none"> 7.4.1 ustrezen prostor v hladilniku na osebo IN 7.4.2 ustrezen prostor na policah na osebo ali družino IN 7.4.3 minimalen dostop do štedilnika na osebo ali družino IN 7.4.4 minimalno število posod, kuhinjskih pripomočkov in pribora na osebo.
			7.5 Za prosilce s posebnimi potrebami so na voljo posebne ureditve.

Operativni standardi in kazalniki za pogoje za sprejem			
Oddelek	Pododdelek	Standard	Kazalnik
1. Nastanitev (nadaljevanje)	1.3 Infrastruktura (nadaljevanje)	8. V nastanitvenem objektu zagotoviti zadostno, primerno in delujočo sanitarno infrastrukturo	8.1 Vsi prosilci morajo imeti dostop do prhe/kadi, umivalnika s toplo in hladno vodo ter delujočega stranišča.
			8.2 Na deset prosilcev je stalno dostopno najmanj eno delujoče stranišče, ki ga je mogoče zakleniti.
			8.3 Na 12 prosilcev je najmanj osem ur na dan dostopna najmanj ena delujoča prha ali kopalna kad s toplo in hladno vodo.
			8.4 Na deset prosilcev je stalno dostopen najmanj en delujoč umivalnik s toplo in hladno vodo.
			8.5 Če je v kopalnici več prh, so te vizualno ločene med sabo.
			8.6 Razen v majhnih nastanitvenih objektih so glede na spol na voljo ločena stranišča, umivalniki in prhe, ki se vidno in razumljivo označijo.
			8.7 Pri skupni nastanitvi prosilcev, ki niso družinski člani, je urejen varen dostop do sanitarij, vedno pa se spoštuje tudi intimnost prosilcev.
			8.8 Prostori so urejeni tako, da oblačila in brisače ostanejo suhe, ko so prosilci pod prho.
			8.9 Za prosilce s posebnimi potrebami so vzpostavljene posebne ureditve.
		9. Zagotoviti, da je nastanitveni objekt v skladu z nacionalnimi in lokalnimi predpisi	9.1 Nastanitveni objekt je zgrajen v skladu z veljavnimi lokalnimi in nacionalnimi predpisi.
			9.2 Nastanitveni objekt se vzdržuje in upravlja v skladu z ustreznimi lokalnimi in nacionalnimi predpisi, ob upoštevanju vseh morebitnih nevarnosti.
			9.3 V spalnice in skupne/dnevne prostore nastanitvenega objekta pride dovolj naravne svetlobe in svežega zraka.
			9.4 V vseh prostorih nastanitvenega objekta deluje sistem za ustrezno uravnavanje temperature.
			9.5 Spalnice in skupni prostori so zaščiteni pred čezmernim okoljskim hrupom.

Operativni standardi in kazalniki za pogoje za sprejem			
Oddelek	Pododdelek	Standard	Kazalnik
1. Nastanitev (nadaljevanje)	1.3 Infrastruktura (nadaljevanje)	10. Zagotoviti, da sta notranja in zunanja infrastruktura objektov, namenjenih za nastanitev prosilcev z zmanjšano gibljivostjo, prilagojeni njihovim potrebam	10.1 Za nastanitveni objekt velja, da: <ul style="list-style-type: none"> (a) je v pritličju ALI (b) ima dvigalo, prilagojeno osebam z zmanjšano gibljivostjo, ALI (c) nima več kot največjega določenega števila stopnic glede na stopnjo zmanjšane gibljivosti.
			10.2 Zunanji dostopi, npr. poti ali dovozi, so po trdni in ravni površini.
			10.3 Vhod je oblikovan tako, da omogoča dostop prosilcev z zmanjšano gibljivostjo.
			10.4 Vrata in prehodi v nastanitvenem objektu so dovolj široki za uporabnike invalidskih vozičkov.
			10.5 V sobah in prostorih, ki jih uporabljajo prosilci z zmanjšano mobilnostjo, so oprijemala za podporo.
			10.6 Na voljo je prilagojena sanitarna infrastruktura, vključno z na primer prhami brez kadi za invalide, oprijemali, umivalniki in stranišči na primerni višini za uporabnike invalidskih vozičkov ter površinami kopalnic in stranišč, primernimi za invalidske vozičke.
	1.4 Varnost	11. Zagotoviti ustrezne varnostne ukrepe	11.1 Redno se izvaja ocena tveganja, pri kateri se upoštevajo zunanji in notranji dejavniki.
			11.2 Na podlagi rezultatov ocene tveganja se sprejmejo ustrezni varnostni ukrepi.
			11.3 Varnostna vprašanja (npr. kraja, nasilje, grožnje, sovražnost zunanje skupnosti) je mogoče varno prijaviti odgovornemu osebju.
			11.4 Številke za klic v sili so izobešene na vidnem mestu, na voljo je tudi telefon.
			11.5 Varnostni ukrepi zajemajo odkrivanje in preprečevanje spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola.
			11.6 Za prosilce s posebnimi potrebami so na voljo posebne ureditve.
	1.5 Skupni prostori	12. Zagotoviti, da imajo prosilci dovolj prostora za prehranjevanje	12.1 Vsi prosilci imajo možnost jesti v namenskem prostoru.
			13. Zagotoviti, da imajo prosilci dovolj prostora za prostočasne in skupinske dejavnosti
		13.2 Če skupinske dejavnosti organizira država članica, je na voljo dovolj primerne prostora.	
		13.3 Če so v objektu nastanjeni otroci, jim je v njem ali bližnjem javnem prostoru na voljo varna soba/prostor, kjer se lahko igrajo in sodelujejo pri dejavnostih na prostem.	

Operativni standardi in kazalniki za pogoje za sprejem			
Oddelek	Pododdelek	Standard	Kazalnik
1. Nastanitev (nadaljevanje)	1.6 Sanitarno-higienski pogoji	14. Zagotoviti, da se v zasebnih in skupnih prostorih vzdržuje čistoča	14.1 V nastanitvenem objektu se upošteva urnik čiščenja.
			14.2 Čistoča zasebnih in skupnih prostorov nastanitvenega objekta se redno preverja.
			14.3 Čistoča se preveri, ko se ljudje preselijo v drugo sobo ali drug nastanitveni objekt.
			14.4 Če so za čiščenje odgovorni prosilci, imajo dostop do potrebnih čistilnih izdelkov in pripomočkov ter zaščitne opreme, kot so rokavice in maske.
		15. Zagotoviti, da se v kuhinji in sanitarijih vzdržuje čistoča	15.1 Čistoča prostorov je v skladu z lokalnimi in nacionalnimi predpisi in standardi.
			15.2 Prostori se čistijo najmanj vsakodnevno (v nastanitvenih centrih) ali tako pogosto, kot je potrebno.
			15.3 Redno se opravlja globinsko čiščenje prostorov.
		16. Zagotoviti, da imajo prosilci možnost pranja perila ali da je poskrbljeno za redno pranje	16.1 Če so posteljno perilo in brisače zagotovljene v naravi ter je za pranje poskrbljeno v nastanitvenem objektu, jih je treba redno prati.
			16.2 (a) Prosilci morajo imeti možnost, da najmanj enkrat na teden operejo perilo, ALI
	16.2 (b) na voljo je pralnica, kjer lahko operejo perilo namesto prosilcev.		
	1.7 Vzdrževanje	17. Z rednim vzdrževanjem zagotoviti varnost in pravilno delovanje nastanitvenih objektov	17.1 Dobro delovanje nastanitvenega objekta, opreme v njem in dobro stanje pohištva v njem se redno preverja.
			17.2 Prosilci imajo možnost, da obvestijo, da so v njem potrebna vzdrževalna dela in popravila in popravila.
			17.3 Popravila in menjave, ki so potrebni v nastanitvenem objektu, so opravljeni takoj in v skladu z ustreznim standardom.
	1.8 Komunikacijska oprema in storitve	18. Zagotoviti, da imajo prosilci ustrezen dostop do telefona za klice v zvezi s postopkovnimi, pravnimi, zdravstvenimi ali izobraževalnimi vprašanji	18.1 Dostop do telefona je mogoč najmanj za klice v zvezi s postopkovnimi, pravnimi, zdravstvenimi in izobraževalnimi vprašanji.
			18.2 Prosilci imajo vsakodnevno dostop do najmanj enega telefona na nastanitveno enoto.
			18.3 Prosilci lahko klice sprejemajo v zasebnem okolju, tako da drugi prosilci ne slišijo pogovora.
19. Zagotoviti, da imajo prosilci ustrezen dostop do spleta		19.1 Prosilci imajo dostop do spleta v nastanitvenem objektu ali bližnjem javnem prostoru najmanj štirikrat na teden.	
20. Zagotoviti, da imajo prosilci možnost polnjenja komunikacijskih naprav		20.1 V vsaki spalnici je za polnjenje elektronskih naprav na voljo in dostopna najmanj ena vtičnica.	

Operativni standardi in kazalniki za pogoje za sprejem				
Oddelek	Pododdelek	Standard	Kazalnik	
2. Hrana	21. Zagotoviti, da imajo prosilci dostop do zadostne in ustrezne hrane		21.1 Spoštujejo se standardi za varnost hrane.	
			21.2 Pripravljene so najmanj trije obroki dnevno za odrasle in pet za mladoletnike, pri čemer je najmanj en obrok kuhan in postrežen topel.	
			21.3 Obroki zagotavljajo uravnoteženo in raznovrstno prehrano.	
			21.4 Prosilci so seznanjeni s sestavo vsakega obroka.	
			21.5 Za prosilce s posebnimi prehranskimi potrebami so vzpostavljene posebne ureditve.	
			21.6 Upoštevajo se prehranjevalne želje in omejitve posebnih skupin.	
	22. Zagotoviti, da imajo prosilci stalen dostop do pitne vode		22.1 Vsakemu prosilcu se zagotovi najmanj 2,5 l vode na dan ob upoštevanju osebne fiziologije in podnebja.	
			22.2 (a): Infrastruktura nastanitvenega objekta je primerna za pitno vodo. ALI 22.2 (b): Če primerne infrastrukture ni, se pitna voda prosilcem deli.	
	3. Oblečila in drugi neprehranski izdelki	23. Zagotoviti, da ima prosilec dovolj oblačil		23.1 Prosilec ima spodnjega perila dovolj za en teden, ne da bi ga bilo treba vmes oprati.
				23.2 Prosilec ima najmanj minimalno število oblačil.
				23.3 Prosilec ima najmanj dva različna para čevljev.
				23.4 Prosilcem se oblečila zagotovijo v najkrajšem možnem času.
23.5 Vzpostavljen je standardni način za zagotavljanje nadomestnih oblačil, če katero izmed oblačil zaradi obrabe ni več uporabno.				
23.6 Prosilci imajo za dojenčke in majhne otroke dovolj oblačil za en teden, ne da bi jih bilo treba vmes oprati.				
24. Zagotoviti, da imajo prosilci ustrezna oblačila			24.1 Velikost ponujenih oblačil je čim bolj prilagojena velikosti prosilca.	
			24.2 Oblečila so razumno dostojnega videza in primerna glede na prevladujoči standard v družbi gostiteljici ter prosilčevo ozadje.	
			24.3 Na voljo so ustrezna sezonska oblačila.	
25. Zagotoviti, da imajo prosilci dostop do zadostnih in ustreznih izdelkov za osebno higieno			25.1 Sestavljen je seznam z vrstami in količinami izdelkov za osebno higieno, do katerih so upravičeni prosilci glede na starost in spol.	
			25.2 Vsak prosilec ima na razpolago potrebne izdelke za osebno higieno, ki jih redno prejema v naravi ali v obliki dodatka za dnevne izdatke.	

Operativni standardi in kazalniki za pogoje za sprejem				
Oddelek	Pododdelek	Standard	Kazalnik	
3. Oblečila in drugi neprehranski izdelki (nadaljevanje)	26. Zagotoviti, da imajo prosilci dostop do drugih poglavitnih neprehranskih izdelkov		26.1 Zagotovljeno je dovolj posteljnega perila in brisač.	
			26.2 Če so za pranje svojih oblečil odgovorni prosilci, jim je na voljo prašek za perilo.	
			26.3 Za prosilce s posebnimi potrebami so vzpostavljene posebne ureditve.	
	27. Zagotoviti, da imajo otroci, ki so vpisani v šolo, ustrezna oblečila in šolske potrebščine, da lahko v celoti sodelujejo pri vseh šolskih izobraževalnih dejavnostih			27.1 Otroci, ki so vključeni v obvezno šolsko izobraževanje, imajo ustrezna oblečila za šolske dejavnosti.
				27.2 Otroci, ki obiskujejo šolo, brezplačno dobijo šolsko torbo (nahrbtnik ali drugačno torbo) in vse potrebščine (učbenike itd.), ki jih zahteva šola.
4. Dodatek za dnevne izdatke	28. Zagotoviti ustrezen dodatek za dnevne izdatke		28.1 Obseg dodatka za dnevne izdatke je jasno opredeljen.	
			28.2 Metoda za izračun dodatka za dnevne izdatke je jasno določena.	
			28.3 Prosto razpolaganje z dodatkom za dnevne izdatke (žepnino) prosilcem daje ustrezno mero neodvisnosti.	
			28.4 Znesek dodatka za dnevne izdatke zajema tudi najmanj naslednje izdatke, če ti niso zagotovljeni v naravi: za komunikacijo in informacije, šolske potrebščine, osebno higieno in telesno nego, prostočasne dejavnosti in prevozne stroške, če so ti povezani z dostopom do zdravstvenega varstva in zdravil, azilnim postopkom in pravno pomočjo ter izobraževanjem otrok, ki so vpisani v šolo.	
			28.5 Dodatek za dnevne izdatke se zagotavlja redno in najmanj enkrat na mesec, kar zadeva žepnino.	

Operativni standardi in kazalniki za pogoje za sprejem			
Oddelek	Pododdelek	Standard	Kazalnik
5. Zdravstveno varstvo		29. Zagotoviti dostop do potrebnega zdravstvenega varstva, ki vključuje vsaj nujno oskrbo ter osnovno zdravljenje bolezni in resnih duševnih motenj	29.1 Prosilec ima dostop do vseh vrst storitev potrebnega zdravstvenega varstva.
			29.2 Storitve zdravstvenega varstva izvaja usposobljeno zdravstveno osebje.
			29.3 Zdravstveno varstvo je na voljo v nastanitvenem objektu ali na razumni razdalji od njega.
			29.4 Potrebno zdravstveno varstvo, vključno s predpisanimi zdravili, je na voljo brezplačno ali se krije z dodatkom za dnevne izdatke.
			29.5 Ustrezno je poskrbljeno za to, da se lahko prosilec sporazumeva z zdravstvenim osebjem.
			29.6 Zagotovljen je dostop do prve pomoči v nujnih primerih.
			29.7 Brez poseganja v nacionalno zakonodajo ima prosilec dostop do svoje zdravstvene evidence.
			29.8 Za prosilce s posebnimi zdravstvenimi potrebami so sprejete posebne ureditve.
6. Obveščanje in svetovanje		30. Zagotoviti, da prosilec prejme in razume informacije o pravicah in obveznostih v zvezi s pogoji za sprejem, ki so pomembne za posamezno fazo	30.1 Pisne informacije so sporočene v jeziku, ki ga prosilec razume ali za katerega se razumno pričakuje, da ga razume.
			30.2 Če je potrebno ali ustrezno, je lahko obveščanje tudi ustno in v jeziku, ki ga prosilec razume.
			30.3 Obveščanje zajema vse vidike pogojev za sprejem, vključno s pravicami in obveznostmi v skladu z DPS.
			30.4 Informacije se zagotovijo pravočasno (najpozneje 15 dni) po vložitvi prošnje za mednarodno zaščito.
			30.5 Informacije se zagotovijo v skladu s posebnimi potrebami in posameznimi okoliščinami prosilcev.

Operativni standardi in kazalniki za pogoje za sprejem			
Oddelek	Pododdelek	Standard	Kazalnik
6. Obveščanje in svetovanje (nadaljevanje)	31. Zagotoviti obveščanje o organizacijah ali skupinah oseb, ki zagotavljajo posebno pravno pomoč, in organizacijah, ki bi prosilcem lahko pomagale ali jih obveščale o razpoložljivih pogojih za sprejem, vključno z zdravstvenim varstvom	31. Zagotoviti obveščanje o organizacijah ali skupinah oseb, ki zagotavljajo posebno pravno pomoč, in organizacijah, ki bi prosilcem lahko pomagale ali jih obveščale o razpoložljivih pogojih za sprejem, vključno z zdravstvenim varstvom	31.1 Prosilcem so zagotovljene informacije o razpoložljivi pravni pomoči in dostopu do nje.
			31.2 Med informacijami, posredovanimi prosilcem, so tudi podatki za stik z organizacijami ali skupinami oseb, ki prosilce lahko obvestijo o razpoložljivih pogojih za sprejem, vključno z zdravstvenim varstvom, in dostopu do njih.
			31.3 Pisne informacije so sporočene v jeziku, ki ga prosilec razume ali za katerega se razumno pričakuje, da ga razume.
			31.4 Če je potrebno ali ustrezno, je lahko obveščanje tudi ustno in v jeziku, ki ga prosilec razume.
			31.5 Informacije je treba zagotoviti pravočasno (najpozneje 15 dni) po vložitvi prošnje za mednarodno zaščito.
			31.6 Informacije se zagotovijo v skladu s posebnimi potrebami in osebnimi okoliščinami prosilcev.
	32. Zagotoviti ustrezen dostop pravnih ali drugih svetovalcev ter predstavnikov UNHCR, Rdečega križa, medvladnih in ustreznih nevladnih organizacij, ki jih priznava zadevna država članica, da bi pomagali prosilcem	32. Zagotoviti ustrezen dostop pravnih ali drugih svetovalcev ter predstavnikov UNHCR, Rdečega križa, medvladnih in ustreznih nevladnih organizacij, ki jih priznava zadevna država članica, da bi pomagali prosilcem	32.1 Dostop zgoraj naštetih akterjev je omejen le iz razlogov, povezanih z varnostjo objekta in prosilcev, če s tem ni resno oviran ali onemogočen.
			32.2 Zgoraj naštetih akterji se lahko s prosilci sestanejo in z njimi govorijo v pogojih, ki zagotavljajo ustrezno zasebnost.
	33. Vsem prosilcem za mednarodno zaščito zagotoviti dostop do socialnega svetovanja	33. Vsem prosilcem za mednarodno zaščito zagotoviti dostop do socialnega svetovanja	33.1 Socialno svetovanje je prosilcem na voljo v nastanitvenem objektu ali zunaj njega.
			33.2 Prosilcem je socialno svetovanje na voljo redno in v skladu z osebnimi potrebami.

Operativni standardi in kazalniki za pogoje za sprejem				
Oddelek	Pododdelek	Standard	Kazalnik	
7. Prepoznavanje in ocena posebnih potreb ter odzivanje nanje		34. Zagotoviti mehanizem za prepoznavanje in oceno posebnih potreb glede sprejema	34.1 Sprejet je standardizirani mehanizem za prepoznavanje in oceno posebnih potreb glede sprejema vsakega prosilca.	
			34.2 Mehanizem jasno določa, kdo je odgovoren za prepoznavanje in oceno posebnih potreb glede sprejema.	
			34.3 Mehanizem jasno določa, kako se prepoznavanje in ocena evidentirata ter sporočita prosilcu in ustreznim akterjem.	
		35. Zagotoviti učinkovito uporabo mehanizma za prepoznavanje in oceno posebnih potreb glede sprejema	35. Zagotoviti učinkovito uporabo mehanizma za prepoznavanje in oceno posebnih potreb glede sprejema	35.1 Za prepoznavanje, oceno in spremljanje posebnih potreb so namenjena ustrezna sredstva.
				35.2 Začetno prepoznavanje in ocena posebnih potreb sta opravljena, čim je mogoče.
				35.3 Posebne potrebe, ki se pokažejo v poznejši fazi, so ustrezno prepoznane in ocenjene.
				35.4 Po potrebi pri ocenjevanju posebnih potreb sodelujejo specializirani strokovnjaki.
				35.5 Med organom za sprejem in organom za presojo so vzpostavljene in se uporabljajo komunikacijske poti, organa pa med seboj tudi sodelujeta.
				35.6 Prepoznavanje in ocenjevanje posebnih potreb poteka brez poseganja v proučevanje prosilčeve potrebe po mednarodni zaščiti.
		36. Zagotoviti pravočasno obravnavo prepoznanih posebnih potreb glede sprejema	36. Zagotoviti pravočasno obravnavo prepoznanih posebnih potreb glede sprejema	36.1 V odziv na prepoznane in ocenjene posebne potrebe so takoj sprejeti ustrezni ukrepi.
				36.2 Vzpostavljen je mehanizem za redno spremljanje posebnih potreb, če se te prepoznajo.

Operativni standardi in kazalniki za pogoje za sprejem				
Oddelek	Pododdelek	Standard	Kazalnik	
8. Usposabljanje osebja		37. Zagotoviti, da so sprejemni uradniki ustrezno usposobljeni	37.1 Vsak sprejemni uradnik ima jasno določene naloge in pooblastila (opis delovnega mesta).	
			37.2 Vsak sprejemni uradnik je ustrezno usposobljen v skladu z nacionalnimi zakoni in predpisi glede svojih nalog in pooblastil (opis delovnega mesta).	
		38. Zagotoviti, da je za sprejemne uradnike pripravljeno potrebno in ustrezno usposabljanje	38.1 Vsakemu sprejemnemu uradniku je njegova vloga temeljito in pravočasno predstavljena, vključno z veljavnim kodeksom ravnanja.	
			38.2 Za vsako skupino z njenimi nalogami je pripravljen jasen učni načrt za usposabljanje, ki vključuje zahteve glede usposabljanja.	
			38.3 Usposabljanje se izvaja redno in v skladu s potrebami.	
			38.4 Zagotovljeno je najmanj usposabljanje glede težav v zvezi s spolom in starostjo ter položaja prosilcev s posebnimi potrebami, zlasti v zvezi z standardi za zaščito in varovanje otrok, vključno z otroki brez spremstva ter prepoznavanjem žrtev mučenja in nasilja.	
			39. Spodbujanje ozaveščenosti drugih zainteresiranih strani, ki so redno v stiku s prosilci	39.1 Osebam, ki niso sprejemni uradniki, vendar so zaradi svojega poklica ali nalog kljub temu v stiku s prosilci, so zagotovljena redna srečanja za večjo ozaveščenost in/ali druge ureditve.
			40. Sprejemnim uradnikom zagotoviti podporo pri izvajanju postopka	40.1 Na voljo so različni ukrepi za obravnavanje zahtevnih razmer, s katerimi se pri svojem delu srečujejo sprejemni uradniki.

KAKO DO PUBLIKACIJ EVROPSKE UNIJE

Brezplačne publikacije:

- en izvod:
na spletni strani EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- več kot en izvod ter plakati in zemljevidi:
pri predstavništvih Evropske unije (http://ec.europa.eu/represent_sl.htm),
pri delegacijah v državah, ki niso članice EU (http://eeas.europa.eu/delegations/index_sl.htm),
pri službi Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_sl.htm) ali
s klicem na telefonsko številko 00 800 6 7 8 9 10 11 (brezplačna številka za celotno EU) (*).

(*) Informacije so brezplačne, kakor tudi večina klicev (nekateri operaterji, telefonske govorilnice ali hoteli lahko klic zaračunajo).

Publikacije, ki so naprodaj:

- na spletni strani EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

